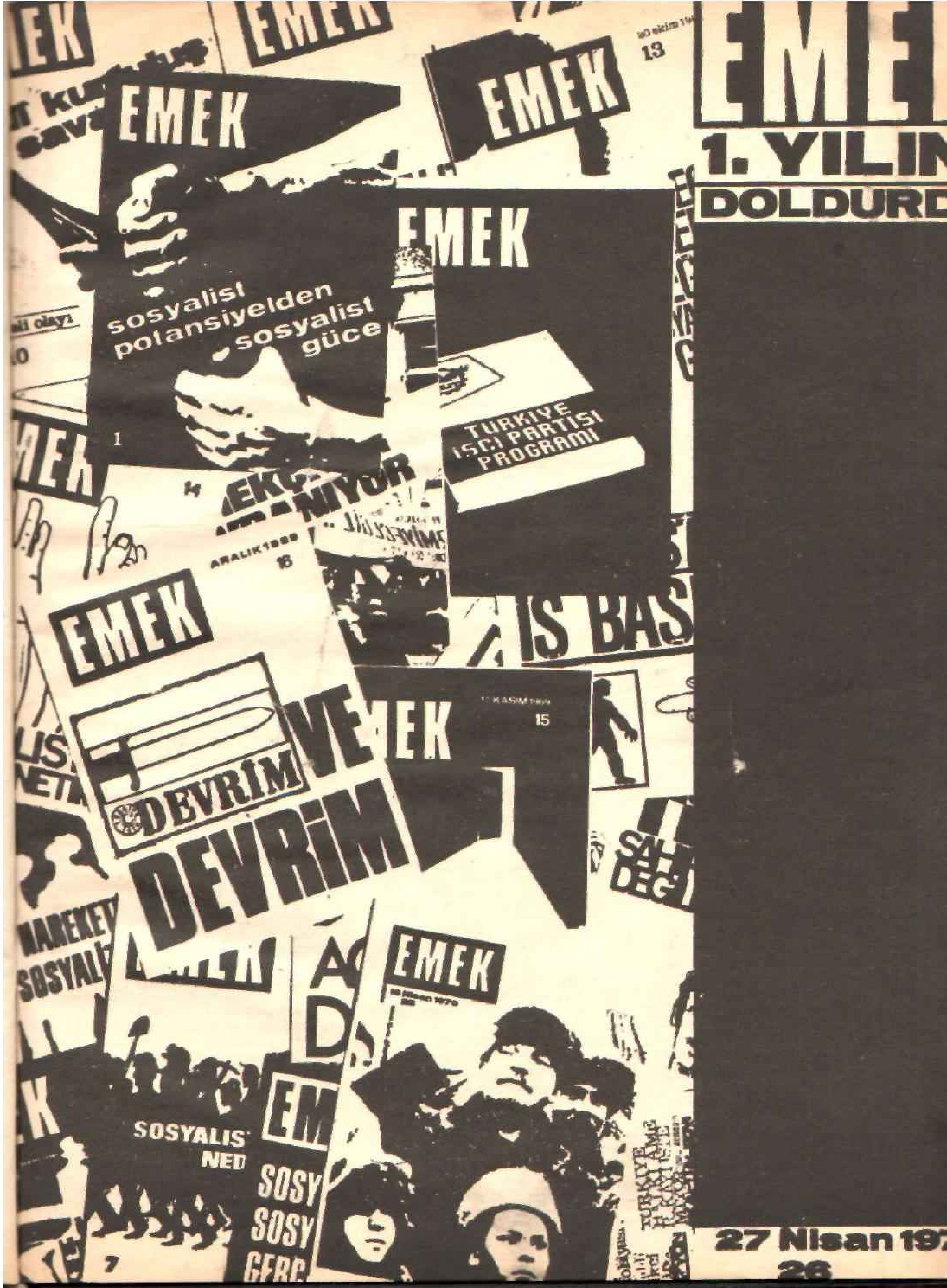

EMEK
13
EMEK
EMEK
sosyalist potansiyelden sosyalist güce
1
EMEK
TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ PROGRAMI
ARALIK 1969
16
EMEK
DEVRİM
VE
DEVRİM
KASIM 1969
15
EMEK
EMEK
1. YILIN
DOLDURD
27 Nisan 197
26

Stratejik Tarafsızlık veya Örgütlenme Aşamasının Önümüzdeki Taktiği İç-Hat Manevrasıdır

ZEKİ KILIÇ

Sosyalist iktidar için verilecek mücadelede parti, sosyalistlerin temel gücüdür. Bu temel güç, uzun ve çetin mücadele süreci içinde, karşılaştığı engelleri temizlemek için, taktikler uygular ve böylece yoluna adım adım devam eder. Bu taktiklerden bazılarının uygulama alanları, yol ayrımları-dönemeçler-olabilir. Bu yol ayrımlarında taktiklerin önemi artar, stratejik önem kazanırlar. Böyle durumlar ise, düzenli geri çekilmeyi, yeniden güç kontrolünü gerektirir. Ancak bunlar yapıldıktan sonra ileriye dönük kararlar alınabilir. Düzenli bir geri çekilmeyi, ancak, iyi örgütlenmiş güçler başarabilirler. Bu durumlarda dönemeçler hafif sarsıntılarla, fakat buhransız dönülmüş olur.

Düzenli olmayan geri çekilmelerde, genellikle iki çözüm yolu belirir. Bunlar : (1) Bu mücadelede artık yenildik, bu olanaklarla hiçbir şey yapılamaz diyenlerle; (2) Mücadelede yenilmedik, fakat mevcut olanaklara başka araçları da eklemek şartıyla ancak yola devam etmek mümkündür, diyenlerin çözüm yollarıdır. Birinci çözüm yolunu benimseyen sabırsız küçük-burjuva unsurlar, artık gerçekten yenilmişlerdir. Fakat bu unsurlar, sadece yenilmekle kalmazlar; ikinci çözüm yolunu öneren ve mes'eleyi bir geri çekilme olarak kabul edenlerin, düzenli büyümeleri ve düzenli çıkışlarına katılacakları yerde; onların bu yürüyüşlerine çelme takarlar. Küçük burjuvazinin bu davranışına karşılık, sosyalistler, hatadan dönmeyi kendileri için görev bilirler : (1) Şerefli sosyalistler, tartışmanın neresinde olurlarsa olsunlar, kurulan teorinin havada kaldığını görürlerse; en azından, yani durumların ışığı altında durumu tahlil etmek için geri çekilirler, bu tahlil de kendilerini doğrulamazsa, o zaman, kesin olarak doğru teoriyi kuranların saflarına geçerler; (2) Eğer doğru görüşte ve bunun doğru pratiğinde, mevcut imkânlarla direnmek beklenen yararı sağlayamayacaksa, gerekli araçları bulana kadar, bu uygulamadan vazgeçerler. İşte, bu iki özgül durum dışındaki zorluklara, bunlar ne olursa olsun, şerefli sosyalistler hiçbir zaman boyun eğmezler.

Küçük burjuva devrimcileri ise, sözü edilen bu iki özgül durumda ve yanlışlıklarını bilmelerine rağmen, direnmekte devam ederler. Bu unsurlar, eğer sosyalist mücadelenin düzenli gücü olan parti dışında iseler, sosyalizm için mücadelenin önünde esaslı bir engel olmazlar; yok eğer, parti bünyesi içinde olurlarsa, aşılması zorunlu engeller olurlar. Küçük burjuva ideolojisinin sosyalist kılıf takarak içinde kök saldığı sosyalist partinin, mücadeleyi geldiği yol ayrımından tekrar omuzlayarak yürütebilmesi için, küçük burjuva unsurların ve onların ideolojisinin kerpiçten duvarlarının yıkılması ve enkazlarının parti bünyesi dışına atılması gereklidir.

Onun için, bizler, sosyalist Türkiye İşçi Partisi içinde, parti yıkıcısı küçük burjuvalar olan MDD'cilerle hiçbir şekilde uzlaşamayız. Onlar, bilimsel sosyalist literatürdeki bütün kavramları alt alta dizseler, yahut en şaşaalı kılıflara bürünseler bile; temelde mücadele için zorunlu olan iki unsuru bilerek veya bilmeyerek hasır altı ettikleri için, bu tavrımız, şartlar böyle devam ettikçe kesinliğinden hiçbir şey kaybetmeyecektir. Aşağıda kısaca özetleyeceğim bu iki temel unsur, TİP'in mücadelesi içinde karanlıklara gizlenmiş kale duvarı görünüşlü çürük duvarların biran önce temizlenmesini gerektirir. Bu önleyici duvarlar kaldırılmadıkça, TİP'in burjuvaziye yönelmesi ve hamle yapması olanaksız olur.

1 — TİP'in bugün Türkiye'de, sosyalist mücadeleyi yürütecek tek ve temel güç olduğunu, 1966 yol ayrımındaki dağınık geri çekilmeye rağmen kabul eden ve, bu dağınıklığa yenildik gözü ile bakmayan güçlerden biri «EMEK GRUBU'DUR». «EMEK GRUBU», döneminin şartlarında alınması gerekli kesin tavrı almıştır : TİP, sosyalist mücadelenin tek ve temel gücüdür. Diğer taraftan MDD'ciler de, Türkiye işçi partisini savunan sosyalist devrimcilere karşı yerlerini almışlar; ve «Türkiye İşçi Partisi sosyalist mücadeleyi yürütecek parti olamaz» görüşünü savunmuşlardır.

«Bozkurtlar Geliyor» resimli kahramanlık masallarının etkisinde fazlaca kalan bu parti yıkıcıları, var olan-gerçek olan-bünyenin bir süreç içerisinde değişikliğe uğratılması geliştirilmesi ve aktüel şartlara uygun eylemler yürütülmesini sağlamak ve böylece gerçek bir işçi sınıfı partisini oluşturmak yerine, hemen, ideal parti prototipini yoktan var etmek hayaline kapılmaktadırlar. Yine bu parti yıkıcıları, bir yandan TİP'in görev yapamadığını ileri sürerlerken; öte yandan, «bütün parkalı militanlarını» parti bünyesinden çerek, bununla da yetinmeyip partiye saldırtarak partiyi yıkmak için burjuvaziyle işbirliği etmektedirler. Parti yıkıcıları, militanlarını sosyalist mücadelenin zorunlu taktiği olan birleşik halde gerçek bir hedefe yöneltmek yerine; dağınık güçlerle çok sayıda gölge hedeflere yönelterek, böylece egemen çevrelere kendi potansiyelleri üzerinde at oynattırmışlardır. İlerici gibi gözüken milliyetçi bazı hareketlere saplanıp kalmışlar, bu alandaki bazı gösterişli fakat kof sonuçlar onları bir çıkmazın içine hapsetmiştir. Bu çıkmazın nedenlerini araştırmak, yeniden tahlil yapmak şöyle dursun; bu yolda ilerlemişler ve partiye karşı taarruzlarını gittikçe artırmışlardır.

Parti yıkıcılarının, partimize (TİP) yönelttikleri taarruzlarından en belirgini, anlamı en açık olanı, seçimler (1969 Ekim) sırasındaki yoğun yıkıcı faaliyetleri olmuştur.

Sosyalist mücadele süreci içinde öncülük eden partinin, her seçim döneminde mutlaka seçime katılmasını gerektiren bir ilke yoktur; olamaz da. Ancak, seçime katılmamak veya seçimi boykot etmek için, muhakkak, seçimden daha fazla yarar sağlayan bir alternatif'in (başka bir eylem biçiminin) olması gereklidir. Söz gelimi, 1969 Ekim seçimlerinde, yığınlar sokaklara çıkmış olsalardı; veya egemen sınıfların tezgahladığı ve seçim yolu ile uygulamasına geçtiği bir oyunu bozmak durumu söz konusu olabilseydi, ancak o zaman seçimleri boykot etmek, o sırada partiyi seçim dışında, başka bir eyleme yöneltmek söz konusu olabilirdi. Diğer yandan, seçim, olağan bir seçimse; partimiz seçimlere katılmakla devletin, bütün kitle haberleşme araçlarından fırsat eşitliği içinde yararlanacaksa; bütün Türkiye'de TİP'in şubeleri dayanışmalı olarak hareket edeceklerse; ve kitlelerle partimizin kurduğu bağlar, partinin genel seferberliği içerisinde güçlenecekse, partiyi, seçimlerde boykota zorlamak parti yıkıcılığı olur. Ayrıca, seçimleri boykot etmeyi düşündüğümüzde, seçimlerin kazandıracağı fırsatlara ve bu fırsatların oluşturacağı imkanlara en azından eşit imkânları yaratacak eylemler bulmak gerekir. Gerçekte, seçimleri boykot etmeye karşılık hiçbir eylem oluşturulmadığı gibi, yapılan sadece partinin düzenli olarak seçimlere girememesi için bertürlü kışkırtma hareketi olmuştur. Partinin içinde bulunduğu bu dağınık geri çekilme döneminde, yeniden toparlanma için seçimden yararlanmak yerine; seçimden partinin gereği gibi yararlanamaması için hiç bir provokasyon esirgenmemiştir.

DEĞERLENDİRMESİ (3)

Ancak, son olaylar, MDD'cilerin Türkiye İşçi Partisinin güç olmaması için, bugüne kadar yaptıkları provakasyon ve likidasyon hareketlerinin yeterli olmadığını, dolayısiyle yeni ve değişik araçlar kullanmak gerekliliğini anladıklarını şu yüzüne çıkarmıştır. Yakın zamana kadar, birçok yerlerde, faşistler saldırmasınlar diye kurduğumuz barikatlar, bugün artık MDD'cilere karşı kurulmaktadır. Hakim sınıfların militanları, görev devri yapmışlardır. Partimizi yıkmayı amaçlayan karşı sınıfın militanları, yeni kardeşlerine -omuzdaşlarına- yerlerini çok ustalıkla devretmişlerdir. Neo- Faşistler, ağabeylerinden daha iyi hizmet etmek için, gerekli imkânlara da sahiptirler : Bunlar, sosyalistlerin dili ile konuşmakta; ve içten yaptıkları taarruzları, üzerlerine çektikleri sosyalist sözcüklerle örülmüş kılıflar altında yürütmektedirler.

Türkiye İşçi Parti'li sosyalistler, TİP'in bünyesinde ki sosyalist potansiyelin dışında hiçbir birikimin, devrimin sübjektif şartı demek olan işçi sınıfı partisine dönüşemeyeceğini bildiklerinden, ancak, partinin bugünkü bünyesinin olgunlaştırılarak, sosyalist mücadelenin öncü partisi durumuna gelebileceği görüşünü ilke kabul ederler. Buna karşılık, parti yıkıcıları, istedikleri kadar işçi sınıfı öncülüğü, proleter devrimci gibi öz anlamlarından uzaklaştırılarak kullandıkları kavramları bağıradursunlar; varolan ve toparlanması mümkün olan Türkiye İşçi Partisi'nin yerine; mevhum bir işçi sınıfı partisini, fabrikasyon bir mal gibi, bir işlemle istihsal edilebilen ve ambalajı üzerine «demir çekirdekli» yazılı partiyi hayal ettikleri sürece, bu, TİP'in devrim için olgunlaşma sürecini yavaşlatmaktan başka bir işe yaramıyacaktır.

Sosyalist bir parti, burjuvazi ile karşı karşıya gelmedikçe, hiçbir şekilde, ne derinlemesine ve ne de genişliğine sağlam bir büyüme sürecine giremez. Burjuvazi ile gerçekten karşı karşıya gelmek ise, ancak burjuvazinin bünyemiz içinde yeşeren ve kök salan etki ve güçlerinin tasfiye edilmesi ile mümkün olur. Diğer bir deyişle, TİP'si, burjuvazinin güçleri ile yeni bir mücadele dönemine girerken, ve değişen şartların ışığı altında yeni mücadele dönemi için eskimiş araçlarını değiştirirken; bünyesinde, varlığını tehdit eden iç düşmanlarla karşılaşmıştır. Bu sergüzeştçi yıpratma ve yıkma akımı, tam anlamıyla saf dışı edilmedikçe kontrol edilebilen eylemler kotarmak olanaksız olur. Kısacası, bünyesinde isyanlar çıkan bir birlikle, dış düşmana karşı mücadeleyi göze almak, başarısızlığı çok önceden görülebilen serüvenlere girmek olur. Ancak bünyeyi içerden tehdit eden yıkıcı ideoloji ve tasallutlar, tesirsiz hale geldikten sonra, karşı sınıflarla mücadeleye girişilebilir; çelişkilerden yararlanılarak yığınlar harekete geçirilebilir; ve de ancak bundan sonra çeşitli ittifaklar kurmak yoluna girilebilir.

2— Parti yıkıcılarıyla hiçbir şekilde uzlaşamıyacağımız diğer bir konu da, önümüzdeki devrimci aşama ve mücadelemizi somutlaştıracak çelişki ile; bu mücadeleyi yürütecek cephe meselesidir.

Biz, Türkiye'de hakim üretim biçiminin kapitalist üretim biçimi olduğunu bugüne kadar açıkladık, bunu kanıtlayacak istatistikler verdik. Devrimci aşamanın ve buna bağlı olarak strateji ve taktiklerin buna göre belirlenmesi gerektiğini, söyledik, yazdık.

Diğer yandan, Türkiye'de emperyalizmle «Milli planda» değil, ancak «sınıfsal plânda» mücadele edilmesi gerektiğini ortaya koyduk. Bu gerçek ışığında Milli Cephe politikası, Türkiye'nin bugünkü şartlarında uygulaması olmayan bir stratejidir. Milli Cephe politikası için, emperyalizmin ülkede fiilen ve silah zoruyla bulunması, ülkeyi işgal etmesi gerekliliği vardır. Başka bir deyişle Milli Cephe gibi top yekûn bir seferberlik için çelişmenin, Amerikan Milleti ile Türk Milleti arasında olması gerekir. Oysa, durum böyle değildir. Emperyalizm «sınıfsal alanda» vardır. Başka bir deyişle emperyalizm, Türkiye'de kendi çıkarları için, kendi hesabına hareket edebilecek egemen sınıf ve zümrelerle bütünleşmiştir. Emperyalizm ülkedeki politikasını, artık kendisiyle bütünleşen yerli hâkim sınıflar ve onların çıkarlarını korumaya yönelik kurumlar yoluyla yürütmektedir. «Sınıfsal Plânda» ki bir çelişmeyi, «milli plânda» bir gelişme gibi göstermek ve ona göre strateji ve taktikler önermek, hedefleri saptırmaktır. Biz, mücadelemizde yığınlara hayali bir Amerika hedefi göstermek yerine; onun Türkiye'deki uzantısı olan yerli hâkim sınıfları somut hedef olarak alıyoruz. Ve Amerika Türkiye'ye silahlı bir saldırıya geçene kadar da, «Milli cephe» politikasının havada kalacağını, uygulama alanı bulamayacağını ortaya koyuyoruz.

Özetlediğim bu iki unsur, sosyalist mücadelenin, temel ve taviz verilemeyen ilkeleridir. Her iki unsurun tesbitinde de, anti-sosyalist parti yıkıcılarının, gerçek olan yerine; kısa vadeli ve küçük burjuva gururunu okşayıcı hayali hedefler önerdikleri ve bu hayali hedeflere yönelik eylemler kotardıkları görülmektedir. Bu hayali hedeflere yönelik eylemler, her sonra gelecek eyleme hizmet edecek araç olacaklarına; giderek aşılması gerekli ve mücadele yolu üzerinde birer engel durumuna dönüşmektedirler,. Bu engeller yaratan küçük burjuva eylemleri, sosyalist hareketin bünyesinde kaldığı müddetçe, hastalık devam edecektir.

TİP 1966'dan bu yana sürekli olarak iki yıkıcı gücün taarruzları karşısında varlığını koruma mücadelesi içindedir. Parti kuruluş yıllarında, esas olarak burjuvazi ile karşı karşıya idi,; ve cepheden taarruzlara karşı direniyordu. **Bugün artık, parti içinde oluşan yıkıcı güçler, burjuva taarruzlarını ikinci plâna itmiştir. Partiye yönelen bu ikili taarruz karşısında, TİP'li sosyalistlerin bir esas hareket biçimi vardır : İÇ-HAT MANEVRASI... Bu taktik, parti yıkıcılarının yönelttikleri taaruzları, karşı bir hamle ile kırmak ve enkazlarını temizlemek; daha sonra da burjuvaziye karşı mücadele etmektir.** Bu yapılmadıkça, Türkiye'de sosyalist mücadeleyi yürütmek olanaksızdır. **Kısacası, mücadelemiz için temel görevi yapan, yapmakta devam eden ve yapacak olan TİP'sini içinde bulunduğu dar boğazdan geçirmedikçe, sosyalist mücadele rayına oturamayacaktır.**

TİP'in varlığının devamı için yapılması gerekli olan bu İÇ-HAT MANEVRASI'nda bütün TİP'li sosyalistler seferber olmalıdırlar.

Tarafsız olmak, gerçek anlamda, «en sefilcesinden taraf tutmaktır». Tarafsızlık, içinde bulunduğumuz dönemin en büyük hastalığıdır; ve böylesine bir tavır içinde bulunmak, güçlüyü beklemek veya karşılıklı yıpranmalar sonunda birşeyler ummaktır. Bu tavır burjuva cemiyetçilik anlayışından başka birşey değildir.

Doğru ve yapılması zorunlu olan, geçerli strateji ve taktikleri bütün olanaklarla desteklemek; sosyalist mücadele için zararlı ve durdurulması gerekli olan her teori ve davranışın tasfiye edilmesi için bütün güçleri topyekûn mücadelede seferber etmektir. Dar boğazlarda bu tavırlar alınmadıkça, mücadelede net bir netice elde etmek olanaksızdır. Partinin varlığı veya dağıtılması söz konusu olan bu dönemde, kesin tavır almak çözülmesi en önde gelen sorunlardan bir tanesidir.

Sosyalist devrimciler, «Mahkeme-i Kübra» da hesap vermezler. Durumu iyi değerlendirip, imkânları iyi kullanmayan her sosyalist devrimci veya onun partisi omuzlarına bir kat daha fazla yük almış olur. Kapitalist sistem içinde, hakemlik-etliye sütlüye karışmamak- belki belirli statüler kazandırabilir. Unutmayalım ki, sosyalist mücadelede zamanında kesin tavır almayanlar hep harcanmışlardır. **Hakemlikten vazgeçmek, kesin tavır almak, partiye yönelen içe dönük taarruzları tasfiye edip, mücadeleyi emperyalizme ve burjuvaziye karşı tek cephe haline getirmek; işte, dönemimizin çözülmesi gerekli sorunu!**

Parti yıkıcılarının sorumsuzca yönelttikleri tarruzlarla, dağıtılmak üzere olan partimize tırnaklarımızı takarak, dizginleri sorumsuz küçük burjuvalara kaptırmayalım. PARTİYİ KENDİ KADERİ İLE BAŞ BAŞA BIRAKMAKTAN VAZGEÇİP, PARTİDEN YANA TAVIR ALALIM. ÖNÜMÜZDEKİ TEHLİKEYİ GÖRMEK İÇİN HALÂ GÖZLÜK ARAMAKTA DEVAM ETMEYELİM.

MİLLÎ DEMOKRATİK DEVRİM, SOSYALİST

B İ R   K Ö R

Bu güne dek Türkiye'de izlenecek devrimci strateji üzerine çok şey yazılıp söylendi. Ortaya çıkan gerçeklerden biri şu : Millî Demokratik Devrim Stratejisi; savunucuları tarafından bir fetiş haline getirilmiştir. Bütün eleştiriler, yorumlar «oportünistler» den geldiği gerekçesiyle körce reddedilmiş, bazı kimseler, savundukları stratejinin bir aleti, esiri durumuna gelmişlerdir. Öyle ki bu kişseler, doğru saydıkları stratejiyi, oportünist olduğunu vehmettikleri sosyalistlere karşı, savunmak için tahrifata, yalana, bilimsel sosyalizmin genel doğrularını çarpıtmaya yönelmişlerdir. Pratik göstermiştir ki, bu fetişistler önce her türlü eleştiriyi reddetmişler sonra da aynı konular üzerinde birbirlerini yemeye başlamışlardır. Örneğin işçi sınıfının önderliğini reddetme konusunda kendilerine yöneltilen ithamları küfürle cevaplamışlar, sonra aynı konu üzerinde biribirilerine düşmüşler ve bunu proleter devrimciler arasındaki detay (!) anlaşmazlıkları olarak niteliyebilmek cesaretini göstermişlerdir.

Yaratılan fetişin piyonları durumuna gelen bu kimseler arasında henüz tartışmaya açık olanların bulunduğunu varsayarak, meseleyi, ana hatlarıyla, bir kere daha ortaya koymakta yarar görüyoruz.

Somut şartları, önceden veri alınan bir stratejiye uyacak biçimde çarpıtmanın bilimsel sosyalizmde yeri yoktur. Yürekten sosyalist kimselere bugün «emperyalist ajanı, oportünist» diyenlerin yarın duyacak'ları utanca da kendilerini hazırlamaları gerekir. Dev aynasına bakıp kendilerine proleter devrimci diyenleri aşağıdaki konularda bir kere daha uyarırız.

1 — EMPERYALİZM

Millî Demokratik Devrim tezini savunanlar, giriştikleri çözümlemelerde Türkiyenin tipik bir koloni olduğu biçiminde sonuçlara varmaktadırlar. Gerçekte ise, emekçilerin başlarını kaldırdıkları anda karşılarında Amerikayı bulacakları bir ortam Türkiye'de yoktur. Örneğin Türkiye, tüm *yatırımların % 75 - 80 inin Amerikaya ait* olduğu Latin Amerika ülkelerinden farklıdır. Üretim araçlarının bizzat yabancılara ait olduğu kollar Türkiyede sınırlıdır. Emperyalizmin yerli burjuvaziyi ekonomik bakımdan destekleyen müdahaleleri içerideki sınıf çelişkilerinin artmasına yol açmıştır.

Türkiye'ye emperyalizmi, ondan bağımsız olarak oluşan yerli burjuvazi davet etmiştir. Türkiye'yi etkisi altında bulunduran emperyalizm, Türkiye'deki kapitalizmden bağımsız, kendiliğinden var olan birşey değildir. Bugün içerideki burjuvaziye karşı girişilen bir mücadele kendiliğinden bu burjuvazinin destekçisi emperyalizmi hedef alır, emperyalizme karşı girişilen bir mücadele ise, yine kendiliğinden onun Türkiyedeki tamamlayıcısı burjuvaziyi hedef alır. (1)

Daha önce de söylediğimiz gibi, emperyalizmin sömürü mekanizmasında dolaysız sermaye yatırımları az bir yer tutmaktadır. (Türkiyede durum böyledir.) Bunun yerine emperyalizm yerli sermayeye montaj parçaları, techizat ve hammadde satarak işini yürütmektedir. İthal ettiği maddelerin, yatırım mallarının fiyatlarının yüksekliği yüzünden yerli burjuvazinin emperyalizmle çelişkisi vardır şüphesiz. Ancak yerli burjuvazi iç pazarı katmerli bir biçimde sömürerek bu çelişkinin doğurduğu maliyeti örter. Dış güçlere karşı kaybettiğinden kat kat fazla bir kâr sağlar. Bu mekanizmanın işleyişini sağlayan temel ise, Türkiyedeki mevcut düzen, yani burjuvazinin egemen olduğu düzendir.

Millî Demokratik Devrim tezini savunanların iddia ettikleri «Ulusumuzun heyeti umumiyesinin emperyalizm tarafından sömürüldüğü» (2) görüşü, Türkiyenin şartları ışığında geçersiz bir soyutlama-genellemedir. Bu tür bir genelleme ancak yabancı sermayenin dolaysız ve büyük ölçüde girip sömürdüğü bazı Asya, Afrika, Latin Amerika ülkeleri için düşünülebilir. Ayrıca emperyalizmle kapitalizmi birbirinden ayrı birer olgu olarak gösterme ve kapitalizmi es geçme çabasındaki bazı teorisyenler (!) «emperyalist üretim ilişkisi» (3) gibi düzmece terimler de kullanmaktadırlar. «Üretim ilişkisi» belirli bir üretim biçiminin doğurduğu ilişkiler bütünü anlamına gelir. «Emperyalist üretim ilişkileri» gibi garip bir kategorinin de sosyalist teoride yeri yoktur.

Bizim görüşümüz, emperyalimle yerli kapitalizmin bir bütün teşkil ettiği; Türkiyede emperyalizmin sosyal tabanının yerli kapitalizm olduğu ve Türkiyede kapitalizmin de emperyalizmle dayanışarak iktidarda bulunduğudur. Dolayısıyla anti-emperyalist ve sosyalist mücadelenin birlikte yürütülmesi doğaldır, zorunludur.

2 — *MİLLÎ BURJUVAZİ*

Önce «Millî Burjuvazi sözünden ne anladığımızı ortaya koyalım. Bir ülkenin iç pazarı üzerinde dış tekellerin egemenliğine son verilmesinde, bu tekellere aracılık etmekten, onunla beraber iş yapmaktan daha fazla çıkarı olan ve bunun için mücadele veren burjuvaziye millî burjuvazi denir. Kapitalistlerin bir kesiminin dış güçlerle bağlarının olmaması ve T.C. nüfusuna kayıtlı olmaları, bu kapitalistleri «millî burjuvazi» yapmaz. «Millî Burjuvazi» sözü dış tekellere emperyalizme karşı alınan bir tutumun ifadesidir. Statik bir durumu değil, alınan tutumları, girişilen eylemleri yansıtır. Yüzeyde bir tanımla «millî» yaftası yapıştırılan burjuvazi, eğer dış tekellere aracılık etme özleminde ise ve anti-emperyalist harekete cephe alıyorsa bu burjuvazi «millî» yaftasına layık değildir. Bugün millî demokratik devrim tezini savunanlar anti-emperyalist ve sosyalist mücadeleyi biribirinden ayırmak isterken, burjuvazi tüm olarak anti-emperyalist ve sosyalist mücadelenin karşısında birleşmiştir.

Yukarıda tanımını yaptığımız nitelikte bir «millî burjuvazi» Türkiyede «adı var kendi yok» durumdadır. Millî demokratik devrim tezini savunanlar da «millî burjuvazi» konusunda kesin bir şey söylememektedirler. Ancak, «millî burjuvazi vardır ve güçlü bir anti-emperyalist halk hareketi karşısında devrimci saflara katılması muhtemeldir» demektedirler. Ne var ki, proletaryanın önderliğindeki halk hareketlerinde, hele bu hareket çok güçlendiği zamanlar, millî burjuvazinin proletaryanın önderliğinden ürküp karşı saflara geçmesi de aynı ölçüde muhtemeldir.

«Millî burjuvazi» konusunda, son zamanlarda, kesin bir şey söylememekle birlikte, başlangıçta, millî demokratik devrim tezini savunanlar «millî burjuvaziden» hayli ümitvar görünmekteydiler. Nitekim «Millî burjuvazinin Türk ulusal ekonomisinde yeri olacaktır» (4) «Demokratik devrimden sonra millî birlik içinde gelişme» (5) gibi sözleri bunu doğrulamaktadır. Hele hele «Demokratik devrimden sonra millî birlik içinde gelişme» sözü burjuva demokratik devrimin hemen sosyalist devrime dönüştürülmesine dayanan bilimsel sosyalist sürekli devrim tezinden çok, demokratik devrimle sosyalist devrim arasında uzun bir dönem bulunacağına dayanan *«aşamalıkçı» tezi benimser görünmekte*dir. (Başlangıçta demokratik devrimle sosyalist devrim arasına konan bu «çin seddi» sonradan, her nasılsa, istimlâke uğramıştır.)

3 — FEODALİZM

Feodalizm konusunda da millî demokratik devrim tezini savunanlar sürekli fikir değiştirmektedirler. Başlangıçta millî demokratik devrim aşamasının gerekliliğini emperyalizm ve feodalizmin varlığına bağlayıp, «Türkiye yarı bağımlı-yarı fe-

GİDİŞ

METİN ÇULHAOĞLU

odal bir ülkedir» derlerken, bugün milli demokratik devrimin, önşart olarak, feodalizmin varlığını gerektirmediğini söylemektedirler. «Türkiye yarı feodal bir ülkedir» sözünü ise sadece çok heyecanlandıkları ve işi inatlaşmaya döktükleri zaman sarfetmektedirler.

Bizim görüşümüz ise, baştan beri, Türkiye'de feodalizmin önemli bir yer tutmadığı yolunda olmuştur. Bunun yanısıra topraksız köylülerin demokratik mücadelesinin mutlaka sosyalist devrimden ayrı bir devrim aşamasında çözümlenmesi gerektiği yolundaki görüşler yanlıştır. Bu görüş belirli ölçüde ancak feodalizmin üretim güçlerinin gelişmesini tek başına engellediği ve bu engel ortadan kalktığı takdirde sanayinin ve işçi sınıfının iyice gelişeceği bir soyut model için geçerli olabilir. Soyut diyoruz; çünkü bu gün Türkiyede feodalizmin (mevcut olduğu kadarıyla) ortadan kalkması üretim güçlerini yukarıda bahsedilen biçimde geliştirecek bir olay değildir. Az topraklı ve topraksız köylüler, toprak sahibi olduktan sonra işçi sınıfının temel müttefiki olmaktan çıkarlar, daha tutucu bir hal alırlar. Sosyalist devrimden önce köylülerin toprak sahibi yapılmasıyla uğranılan bu müttefik kaybetme zararı ancak bu işlemin işçi sınıfını tek başına sosyalist devrimi yapacak derecede sayıca ve nitelikçe güçlendirmesiyle maliyetini kurtarabilir. Proleteryanın bu duruma gelip, müttefiksiz sosyalist devrimi başardığı ise dünyada görülmemiştir. Hele az gelişmiş ülkelerde toprak reformunun işçi sınıfını bu derece güçlendirmesi hiç beklenemez.

Doğu strateji işçi sınıfının sosyalist mücadelesiyle, köylülerin demokratik mücadelesinin birlikte yürütülmesidir. Demokratik talepleri işçi sınıfının sosyalist iktidarı tarafından sağlanacağı için yoksul köylüler işçi sınıfının en temel müttefiki olurlar. «Sosyalist devrim döneminde feodal sınıf yoktur» (6) görüşü doğru devrim tanımı ışığında düşünüldüğünde kesinlikle yanlıştır. Köylülerin toprak taleplerinin karşılanması sosyalist iktidarın özüyle çelişmez. Toprak, iktidara geldikten sonra işçi sınıfının, müttefiki köylülere vereceği geçici bir ödündür. Köylülerin mücadelesi burjuva demokratik kökenli, toprak sahibi olma özlemine dayanır diye işçi sınıfının ülke çapındaki sosyalist mücadelesi ertelenemez. Mücadelemiz ustaların dediği gibi: «Köylüyle demokrasi için, şehir ve köy proletaryasıyla sosyalizm için» (7) dir. «Sosyalist sınıf partisi, bu iki ayrı mücadelenin birinin içinde erimeyip, bunları biribirine bağdaştırıp bir arada yürütmek durumundadır» (8)

Türkiyede sayısı milyonu aşan tarım proletaryasına verilecek bilinç, sosyalist bilinçtir. Sosyalist devrimcinin görevi; tarım proletaryasına, toprağa eşit tasarruf hayallerinin burjuva demokratik kökenli olduğunu ve gerçek çözümün tarımda sosyalist üretim biçiminin yerleşmesi olduğunu anlatmaktır.

Tarımda önemli bir yer kaplayan ve artık ürünü ilkel kapitalist sömürü mekanizmalarıyla sömürülen küçük çiftçilerin mücadelelerinde hedef, bizzat bu ilkel kapitalist sömürü mekanizmalarıdır.

4 — KAPİTALİZMİN GELİŞMESİ VE İŞÇİ SINIFI

Kapitalizmin gelişme derecesi, işçi sınıfı, işçi sınıfının önderliği konularında milli demokratik devrim tezini savunanlar arasında görüş farkları vardır. Ayrıca, bu konulardaki görüşler zamanla değişikliğe de uğramaktadır. Örneğin, milli demokratik devrim tezini savunan kişiler başlarda milli demokratik devrimin, geri, kalmış ülkelerde sadece, proleterya öncülüğünde, tüm emekçi sınıfların ve bazı hallerde milli burjuvazinin de katılmasıyla gerçekleşebileceği görüşüne dogmatizm derken. (9) (10), bu gün proletarya hegemonyasında milli demokratik devrimden söz etmektedirler. Asker, sivil-aydın kadrolar tarafından dogmatik olmayan (!) yolla gerçekleştirilecek bir milli demokratik devrimden ümidi kesmeleri, bu kimseler hesabına, olumlu bir gelişmedir. (Burada hemen şunu ekliyelim: Bir zamanlar küçük burjuva önderliğinde devrimi, sonra islamcı sosyalizmi savunmuş, işçi sınıfının durumunun ne olduğunun iyice bilindiği 1937 lerde Türkiyenin sosyalizme daha yakın olduğunu iddia etmesinden sosyalizmden ne anladığı aşikâr bir kimse, Türkiyede Sosyalizmin canlı tarihi olma iddiasındadır. Bize göre bu şahıs, sosyalizmin değil ama, Türkiyedeki çeşitli fikir akımlarının canlı tarihidir).

Türkiyede kapitalizmin, dolayısıyla işçi sınıfının gelişmediği görüşü milli demokratik devrim tezini savunanları yanlış yerlere götürmektedir. Bir kere bugün Türkiyede işçi sınıfı sayıca hayli önemlidir. Bu sınıf 1961 den bu yana giriştiği eylemleri ve örgütlenmeleriyle ekonomik bilince sahip olduğunu göstermiştir. İşçi sınıfının siyasi bilince sahip olmaması ise, işçi sınıfının değil, sosyalist ideolojiyi benimsemiş aydınların bir eksikliğidir. İşçi sınıfına siyasi bilinç dışarıdan verilir.

Sosyalist devrimi gerçekleştirmek için işçi sınıfının objektif ve subjektif koşullardan yoksun olduğunu iddia edenler, buna gerekçe olarak da Türkiyenin sanayileşmemiş olduğunu ileri sürenlere göre, bu düzende sanayileşme nasıl sağlanacaktır? Eğer sanayileşmeyi Türkiye «tam bağımsız ve gerçekten demokratik» olduktan sonra mümkün görüyorlarsa, bu dönemde hangi iktidar hangi sınıfa dayanarak sanayileşmeyi sağlayacaktır? «Demokratik devrimden sonra milli birlik içinde gelişme» bu sorunun cevabı mıdır, yok eğer sanayileşme proletaryanın milli demokratik devrimde iktidara ağırlığını koymasıyla gerçekleşecekse, bunu yapabilen bir işçi sınıfının demokratik devrimden önce de güçlü -yani objektif ve subjektif koşullara sahip -olduğu anlamı çıkmaz mı? Bu da Milli Demokratik devrim tezini savunanların (şimdi bir kısmının) başlangıç önerileriyle çelişmez mi?

Şunu açıkça ortaya koymak gerekir: İşçi sınıfı milli demokratik devrime, milli demokratik bilinçle öncülük etmez. İşçi sınıfının öncülüğü, onun kendisi için sınıf olmasıyla mümkündür. İşçi sınıfının kendisi için sınıf olması ise onun anti-kapitalist bilince sahip olması demektir. Anti-kapitalist şiarların atılmasını toptan reddedenler, bu işi kulaktan kulağa sosyalist bilinç fısıldıyarak mı yapacaklardır?

Milli demokratik devrim tezini savunanlara göre Türkiyede burjuva demokratik devrimler tamamlanamamış ve demokratik haklar bütünüyle verilmemiştir. Bu konuda tartışma iki açıdan yapılabilir: 1) Türkiyede burjuva demokratik devrimler ne ölçüde yapılmıştır. 2) Geri kalanlar nasıl yapılır.

İlk olarak şunu söyleyelim, burjuva demokratik devrimlerin temel hedefi ikilidir; Birincisi siyasal alanda feodalizme dine dayalı devlet düzenine son verip yerine laik burjuva cumhuriyetini getirmek, ikincisi sosyal alanda feodalizm gibi geri üretim biçimlerini ortadan kaldırmak. Ayrıntılara inmeden burjuva demokratik devrimlerin görevini böyle tanımlayabiliriz. Bu iki temel görevden birincisi özellikle 1923 den beri esas itibariyle yerine getirilmiş durumdadır. Şüphesiz bugün Türkiyede dinci düzeni hedefleyen gerici ideolojilerin yayılıp geliştirildiği de

→

bir gerçektir. Fakat bu gerici dinci ideoloji iktidardaki sınıfın kendi öz ideolojisi değildir. İşbirlikçi kapitalist sınıf bu ideolojiyi devrimci harekete karşı vurucu güç olarak kullanmaktadır. İktidarın sınıfsal niteliği ile dinci gerici ideoloji arasında kesin bir çelişki vardır ve bu çelişki sık sık açığa çıkmaktadır. Bu yüzden, «Emperyalizme bağlı işbirlikçi sermaye ve feodal kalıntılar, teokrasiyi bayrak edinerek, bugün emekçi sınıf ve grupların sosyalizme giden yolu üzerinde kapitalizmin gelişmesi ile önemli bir hale gelen milli nitelikteki burjuvaziyi ve küçük burjuvaziyi kendi saflarına çekerek, şekli bir cumhuriyet yönetimi altında gayri milli yani bağımlı, gayri laik yani teokratik gayri demokratik yani feodal kurumların ve ideolojilerin egemenliği yolunda bilinçli ve sistemli olarak çaba göstermektedirler» (11) görüşü bizce dikkatsiz bir değerlendirmedir.

Sosyal alanda ise tarımdaki geri üretim biçimleri, düzenin özündeki gelişme süreçleri tarafından tasfiye edilmektedir. Örneğin ortakçılık (yarı-feodal) kapitalizmin gelişmesiyle birlikte yok olmaktadır. Tarıma traktörlerin ve diğer araçların girmesiyle üretim daha verimli ve kârlı bir hâl almakta, bundan topraklarını genişleterek yararlanmak isteyen toprak sahipleri kendi topraklarındaki ortakçıları çıkararak kapitalist tarıma geçmektedirler.

Demokratik haklar meselesinde ise, hakim sınıflar güçleriyle orantılı olarak birçok hakları tanımışlardır. Demokratik hakların tümüyle sağlanamamasının belli başlı bir nedeni ise, burjuvazinin güçsüzlüğünde aranmak gerekir. Burjuvazinin tanıyacağı haklar büyük ölçüde kendi gücüyle orantılıdır.

Diğer hakların nasıl sağlanacağı konusuna gelince: Demokratik hakların tümüyle sağlanması işçi sınıfı mücadelesinin temel görevlerinden biridir. İşçi sınıfının sosyalizm yolunda mücadelesi demokratik hakların tümüyle sağlanması meselesini de içerir. Gerçekte, sağlanmamış demokratik haklar meselesi en fazla işçi sınıfını ve onun mücadelesini ilgilendirdiğinden, bu hakların sağlanması yolundaki mücadelenin en bilinçli ve en sağlam öncüsü işçi sınıfıdır.

Şurasını da belirtelim ki köylülere toprak verilmesi, vatandaşlık hakları, laiklik, kadın erkek eşitliği gibi temel demokratik haklar bile, Rusyada 1917 sosyalist devrimiyle sağlanmıştır.

5 — DEVRİM TANIMI VE İTTİFAKLAR MESELESİ

Sosyalist devrim tanımı konusunda da milli demokratik devrim tezini savunanlar birbiriyle tutarlı tanımlar getirememektedirler. Buna rağmen sosyalist devrimin, sosyalist üretim biçiminin topluma kesin olarak yerleşmesi demek olduğu yolundaki tanım yaygın durumdadır. (12) Bu tanımın yetersizliği ve geçersizliği şundan ileri gelmektedir : Eğer sosyalist devrim, üretim biçiminin tümüyle sosyalist üretim biçimine dönüşmesi demekse, bu dönüşümü hangi sınıfın iktidarı sağlayacaktır? Dönüşümün tamamlanabilip yukarıdaki sonucun-üretim biçiminin değişmesi sonucunun-sağlanabilmesi için hangi sınıfın iktidarı gerekmektedir? Bu sınıf ancak proletarya olabileceğine göre proletaryanın iktidara gelişi olayına ne ad verilecektir?.

Doğru tanım ise şudur: Burjuvazinin iktidarına son verilmesiyle sosyalist toplum düzenin kurulması arasında bir süreç yer alır. Bu sürecin başlangıcı, yani iktidarın el değiştirmesi bir niteliksel sıçrama anıdır. Bu anda kapitalist sınıf iktidarı yerine sosyalizmi kurmayı amaçlayan proletarya; ve onun müttefiki emekçi köylülerin iktidarı kurulur. İşte bu an sosyalist devrimdir. «Sosyalist devrimde iktidar, işçi sınıfının önderliğinde tüm emekçi sınıfların eline geçer.» (13) «Sosyalist devrim sömürücü sınıfların iktidarını kaldırır ve yerine emekçi yığınların iktidarını kurar» (14) Bu iktidar değişikliğini, yani sosyalist devrimi, mevcut üretim biçiminin değiştirilmesi süreci izler, bu sürecin sonunda da sosyalist toplum düzeni kurulur. Biz, önümüzdeki devrimci adım sosyalist devrimdir derken önümüzdeki devrim aşamasında siyasal iktidarın sınıf niteliğinin değişeceğinden ve proletaryanın önderliğinde emekçi iktidarının kurulacağından bahsediyoruz. Bu iktidar değişikliği gerçekleştiği zaman sosyalist toplumun kurulmuş olacağını kasdetmiyoruz.

Sosyalist devrimi böylece tanımladıktan sonra sosyalist devrimde ittifaklar meselesine geçelim:

Sosyalist devrimde şehir ve köy proletaryasının en temel müttefiki topraksız köylülerdir. Bazıları buradan hareket ederek işçi sınıfı ve yoksul köylüler iktidara geldiğinde, işçi sınıfının köylülerin demokratik taleplerini karşılamak için onları toprak sahibi yapacağı için, toprağın özel mülkiyetinin veya kullanımının ise sosyalizmin özüyle çelişmesi yüzünden, bu iktidara sosyalist iktidar denemiyeceğini öne sürmektedirler. Bir kere bir iktidarın sosyalist iktidar olup olmadığını belirleyen faktör o iktidardaki hakim gücün ne olduğu ve neyi amaçladığıdır, kısa dönemde uygulanan taktiğin niteliği değildir. Köylülerin örgütlenme ve siyasi bilince sahip olma bakımından işçi sınıfından çok geri, dağınık bir güç olduğu bilinen bir gerçektir. Dolayısıyla köylülerin, iktidarda işçi sınıfı kadar söz sahibi olup temel siyasi uygulamayı onun kadar etkili bir şekilde belirleme olanağı yoktur. Bu da ittifaktaki hakim gücün kesinlikle proletarya olduğu anlamına gelir. Bu durumda, proletaryanın amacı sosyalizmi kurmaktır. Hakimiyeti ve amacı kesince belirli olan proletaryanın kısa dönemde köylülerin demokratik taleplerini karşılaması işçi-köylü ittifakını sağlamlaştırır. İşçi sınıfı, böylece köylülerin desteğini alarak önceki düzenin kalıntılarına karşı daha güçlü olur. Bu da onun iktidardaki hakimiyetini perçinler ve uzun dönemde sosyalizmi kurma görevini daha güçlü bir biçimde yüklenmesini sağlar.

Milli demokratik devrim tezini savunanlar ise kimi yerde emekçi sınıfların bir kesiminin temel hedefinin sosyalizm olmadığını söyleyerek meseleyi doğru koymakta (fakat daha önceleri belirtildiği gibi bundan yanlış sonuçlara varmaktadırlar), kimi yerde ise «Emekçi sınıf ve grupların sosyalizme giden yolu» (15) gibi sözlerle, ilk söyledikleriyle çelişkiye düşmektedirler.

6 — SONUÇ

Bir toplumda çeşitli sınıf ve tabakalar arasında çeşitli çelişkiler yer alır. Dolayısıyla değişik amaçlar için değişik nitelikte mücadeleler verilir. Bunların arasında en temel mücadeleyi sermayeye karşı emek vermektedir. İşçi sınıfının görevi toplumdaki farklı nitelikte devrimci mücadeleleri kendi mücadelesi etrafında toplayıp bunları tek bir akım halinde birleştirmektir. İşçi sınıfı, bir yandan burjuvaziye karşı temel siyasi mücadelesini yani sosyalist mücadeleyi sürdürürken, öte yandan somut meseleler karşısında diğer sınıflarla ittifak kurarak somut mücadeleler verir. Ama bunlar, işçi sınıfına «kendisiyle mülk sahibi sınıflar arasındaki çıkar zıtlığını unutturmamalıdır ve unutturamaz» (16)

---

(1) Henri Alleq Azgelişmiş ülkelerde Askeri Darbeler ve demokrasi. Derleyen F. Naci Gerçek Yayınları
(2) Muzaffer Erdost. Türkiye Sosyalizmi ve Sosyalizm. Sol yayınları Ankara. 1969 S. 31
(3) Muzaffer Erdost. Aynı eser S. 21
(4) E. Tüfekçi Demokratik devrim; kime karşı kimle beraber. Yön sayı: 175
(5) E. Tüfekçi Demokratik devrim; kime karşı kimle beraber. Yön. sayı: 175
(6) Muzaffer Erdost Türkiye Sosyalizmi ve Sosyalizm S. 87
(7) Lenin - Toprak Meseleleri - çev. Ş. Alpay Sol Yay. Ankara 1969 S.22
(8) Lenin - Seçme Yazılar - Çev. A. Tokatlı Gerçek Yay. İstanbul 1969 S. 66-70
(9) E. Tüfekçi - Sosyalizmde Metod meselesi - Yön. Sayı 152
(10) Aynı meselenin seneler sonra, milli demokratik devrim tezini-savunanlar arasındaki parçalanmayla beraber ilk defa ortaya atılışı ilginçtir. Burjuva kuyrukçuluğu ithamını reddedenler şimdi birbirlerini kuyrukçulukla suçlamaktadırlar. Bak Aydınlık (P.D.) sayı 17 - İşçi sınıfı ve Milli Demokratik Devrim. Şahin Alpay S. 384
(11) Muzaffer Erdost Türkiye Sosyalizmi ve Sosyalizm S. 81
(12) Sayın Mihri Bellinin yaptığı devrim tanımlarının % 50 sinden çoğunun bu şekilde olmasını kıstas alarak bu yargıya vardık (!)
(13) Maurice Cornforth Dialectical Materialism. Volume 2. Historic al materialism. Lawrence and Wishard London 1962 S. 77
(14) Political Economy of Socialims - Progress Publishers Moscow 1967 S. 9
(15) Muzaffer Erdost Türkiye Sosyalizmi ve Sosyalizm. S. 81
(16) Lenin Toprak Meseleleri. Çev. Şahin Alpay Sol Yay. S. 17

EMEK İKİLİ YAYINA GEÇİYOR

EMEK İkinci Yayın Yılında AYLIK ve HAFTALIK Olarak YAYINLANACAK

Değerli okurlar,

EMEK bu sayısıyla birinci yayın yılını doldurmuş bulunuyor. EMEK, Türkiye'de sosyalist hareketin bir yol ayrımına geldiği, çeşitli sapmaların hızla boy verdiği, sosyalist arkadaşların tereddütlere düştüğü bir dönemde yayınlanmaya başlandı. Bu güne kadar geçen süre içinde, EMEK'in mücadelesinin özü, diyebiliriz ki, sapmalara karşı doğru sosyalist çizgiyi ortaya koymak ve yanlışları, yanılgıları sergilemek olmuştur. Bu konuda birçok eksikleri bulunmakla birlikte, EMEK esas olarak başarıya ulaşmış, savaştığı sapmaları gün ışığına çıkarmıştır. Ancak, sapmalara karşı mücadele esası, başka bazı görevlerin yerine getirilmesine imkân vermemiş, yahut daha doğrusu bu görevlerin yalnızca sapmalarla mücadelede yardımcı olduğu kadar yerine getirilmesine yol açmıştır. Bu, elbette, sosyalist mücadelemiz için bir eksikliktir. İkinci yayın yılında, esas olarak, bu eksiği gidermeye çalışacağız.

Bunun için, EMEK ikili bir yayına geçecektir. Bir aylık, bir de haftalık olarak yayınlanacaktır. Aylık EMEK'te Türkiye ve dünya sosyalist hareketini ilgilendiren çeşitli konularda, somut bilimsel araştırma ve incelemelere geniş yer verilecektir. Haftalık yayını ise, sosyalist mücadelenin daha günlük sorunlarına ayrılacaktır.

Okurlarımızın bu yeni yayın yılında bizi desteklemeye devam edeceklerinden ve katkılarını artıracaklarından eminiz.

- Aylık EMEK *1 Haziranda 80* sayfa olarak çıkacak ve fiatı 5.— TL. olacaktır.
- Abone şartları :
  Yurt içi : Yıllık 50.— TL.; 6 Aylık 25.— TL.
  Yurt dışı : Yurt içi ücretine Posta ile gönderme ücreti eklenir.
- Aylık EMEK belirli bir sayıda basılacağından elinize aksamadan geçmesi için abone olunuz.
- *EMEK abonelerinden süresi bitmemiş olanlara abone* sürelerine göre aylık EMEK gönderilecektir.

— Haftalık EMEK (aylık EMEK'in çıktığı hafta yayınlanmamak üzere), ayda üç kez yayınlanacak ve şimdilik bayilerde satılmayacak, EMEK abonelerine ve sosyalist arkadaşlarımızın adreslerine parasız olarak gönderilecektir.

— Haftalık EMEK'in elinize geçmesi için adresinizi bize bildiriniz. Ayrıca Haftalık EMEK'in ellerine geçmesini istediğiniz arkadaşların adreslerini de yazınız.

★ EMEK Ciltleri Haziran başında hazır olacaktır. Ciltli fiatı : 35.— TL. dır. EMEK'e bir yıllık abone olanlara 25.— TL. dan gönderilecektir.

■ **EMEK**'i OKUYUN, OKUTUN

■ **EMEK**'e ABONE OLUN, ABONE BULUN

■ **EMEK**'i DESTEKLEMEK SOSYALİST DEVRİM MÜCADELESİNİ DESTEKLEMEKTİR.

■ **EMEK,** HALKIMIZIN SOSYALİST DEVRİM MÜCADELESİNİN YAYIN ORGANIDIR.

DOĞUDAKİ FAŞİST TERÖRE KARŞI BİRLEŞELİM

AP iktidarı, son zamanlarda doğu anadoluda, jandarma komando birlikleri yoluyla yeni bir tedhiş kampanyasına girişti. Aşağıdaki mektup bu tedhişi dile getiren belgelerden biridir. Bu terör, aslında ekonomik ve etnik sorunları çözemeyen, çözmeye yanaşmayan, burjuva iktidarlarının yıllar yılı sürdürdükleri sömürü ve baskı politikalarının yeni bir örneğidir.

Başta sosyalistler olmak üzere bütün ilericiler, Türkiye'de ki genel terör kampanyasının bir parçası olan, doğudaki bu teröre karşı birleşmelidirler. Faşizmin çirkin yüzünü açığa çıkarmalıdırlar. Bilmek gerekir ki, bu baskılar kapitalizmin doğasından gelmektedir.

Mücadelemiz ekonomik, etnik.... bütün sömürü ve baskılar son bulana kadardır!

BİR ŞAFAK VAKTİ KOMANDO BİRLİKLERİ TARAFINDAN İŞGAL EDİLEN SİLVAN HALKINDAN GELEN MEKTUP

Devrimci Doğu Kültür ocağı'na:

Ekonomik ve sosyal bunalımın had safhaya geldiği son aylarda, adalet partisi iktidarının tam bir çıkmaz içine girmesi ile memleketin her köşesinde beliren huzursuzluk karşısında iktidarın bir baskı yönetimine gittiği açıkça görülmektedir. Bu cümleden olmak üzere Güney Doğu illerimizde Hükümet kararnamesi ile özel şekilde yetiştirilmiş, helikopter ve keşif uçakları ile donatılmış ikibinin üstünde komando ve jandarma birlikleri tam bir terör havası yaratmaktadırlar.

Masum insanlar, kadınlar ve genç kızlara işkence yapılmakta, yasa dışı ve izinsiz olarak mesken masuniyeti ihlal edilerek aramalar yapılmakta ve hatta binlerce insan özel kamplara alınmaktadır. Bölgedeki huzursuzluk had safhaya ulaşmıştır. Silah toplama bahanesi ile dayaktan geçirilen vatandaşlardan yararlananlar ve ölenler vardır. Buna rağmen ağaların himayesindeki eşkiyalar Doğu'da kol gezmekte ve fukara vatandaşlara her türlü haksızlığı yapmaktadırlar. Hayvan hırsızlığı, vurgun, kaçakçılık, adam öldürme olayları devam edip gitmektedir. Halk bir yandan ağaların himayesindeki kanun dışı zorbaların baskısı altında ezilirken öbür yandan sözde asayişi sağlamakla görevli A.P. İktidarının gönderdiği komandoların mezalimine maruz kalmaktadır. Komando harekatı ile yapılan anayasa dışı baskıların son halkasını teşkil eden Silvan olaylarına kısaca değinmek istiyoruz.

8.4.1970 tarihinde şafakla beraber Silvan ilçe merkezi jandarma ikinci bölge komutanlığına bağlı altı helikopter, ikiyüz motorlu araç ve donatılmış ikibin jandarma ve komando topçu keşif uçaklarının da desteği ile kuşatılmıştır. Kuşatma harekatı ile beraber ilçe merkezine giren birlikler tarafından, hiçbir arama yetkisi olmadan, aynı gün saat yediye kadar on yedi saat süre ile yüzlerce ev didik didik edilmek sureti ile aramaya tabi tutulmuş ve yataklarından kaldırılmış erkekler özel kamplara alınarak korkunç işkencelere maruz bırakılmışlardır. Kadınlar ve kızlar evlerden alınarak jandarma ve polis karakoluna getirilmişler ve işkence ile birlikte ağır hakaretlere maruz bırakılmışlardır. Adalet partisi iktidarı bakanlar kurulunun verdiği tam yetkiyle hareket ettiklerini söyliyen komandolar ne Anayasayı *ne mer'i kanunları tanımamakta, adeta işgal edilmiş düşman toprak*larında işgalci kuvetler gibi davranmaktadırlar.

Bütün bu büyük harekâta rağmen asayişi ihlâl eden can, mal ve ırz düşmanı firariler ve eşkiyaların hemen hiçbiri yakalanmamıştır. Ancak asayişsizlik içinde bunalan ve bizzat emniyetini temin etmek zorunda bırakıldığı için hayatını idame ettirmek iç güdüsü ile silâh sağlamış olan fakir köylü vatandaşlar yakalanmaktadır. Düzenin kurbanı olan bu vatandaşlar gazete manşetlerinde kamu oyuna firari ve kanun kaçağı olarak gösterilmektedir.

Ülkemiz ve milletimizin bütünlüğünü tehdit eden, bölgemiz halkını ümitsizliğe ve huzursuzluğa düşüren bu insanlık dışı hareketlerin son bulmasını sağlamak için ızdıraplarımızı yakından bilen siz genç kardeşlerimize seslenmeyi ve bir baskı gurubu olarak harekete geçmenizi istemeyi kendimizde bir hak olarak görüyoruz. Görevlerinizi en etkili bir şekilde yapacağınız inancıyla gözlerinizden öperiz.

İmzalarıyla yüzlerce Silvanlı vatandaş.

DEVRİM Mİ, KÜÇÜK

KEMAL BURKAY

Küçük burjuvazinin tarihimizdeki rolünden sözetmeden önce, onun, bugüne-dek çok söylenmiş genel niteliği üzerinde durmakta yarar buluyorum:

Küçük burjuvazi, kapitalizmin gelişmesine, büyük üretim ve mübadele birimlerinin doğuşuna paralel olarak erir, büyük burjuvazi tarafından yutulur. Örneğin, kundura üretiminde bir kapitalist gelişim, tek tek kundura zenaatçılarını, giderek rekabet edemez duruma düşürür ve piyasadan siler. Eskiden Anadolu kentlerinde görülen ve lonca tipi bir örgütlenme içinde olan yemeniciler, şimdi silinmişlerdir. Yine şehirlerin göbeğindeki büyük ve gösterişli kundura mağazaları da, genellikle ısmarlama iş yapan kundura zenaatçılarını tasfiye etmiş, nesilleri henüz tükenmemiş tek tük zenaatçı da kentlerin kenar-köşelerine itilmişlerdir. Madeni eşya sanayiindeki gelişme çilingirleri; konfeksiyon mağazaları örücüleri, gömlekçileri hemen hemen silmişlerdir. Yiyecek maddeleri satan kapitalist nitelikte satış mağazalarının kurulması da bakkal, manav gibi küçük esnafları tehdit etmektedir.

Bu nedenlerle, küçük esnaf ve zenaatkâr, iki türlü bir davranış içine girmektedir. Birincisi, sermayesini arttırmak, kısa yoldan zengin, kapitalist olmak ister. İçinde -ne kadar küçük olursa olsun- bir gün zengin olma, kapitalist olma hâyâli yaşar. Bu hâyâl ve özlem onu, sermayenin meşruluğunu savunmaya iter. «Çalışan kazanır» dedirtir ona. Ancak rekabet etmek güçtür; çoğunluk yoksulluğa, proleterleşmeye itilir; bir kısmı şartlarını korur, pek azı da kapitalistleşir.

Ancak, bu kapitalistleşme hâyâlinin yanısıra, gittikçe yoksullaşma, güç şartlar, silinme tehdidi de onu gelişen kapitalizme düşman edebilir. Kundura zenaatçısı kundura fabrikası ve onun satış mağazasına hırslanacaktır. Kalaycı ve çilingir, bakır kapları önemsiz hale getiren madeni eşya sanayiine sinirlenecektir. Gönüllerinde kapitalizmin durması, fabrikaların geriye çarkelmesi arzusu vardır. Pek müşteri tutamıyan küçük sermayeli bakkal, manifaturacı gibi esnaflar, büyük satış mağazalarına ve onların hızla artan servetlerine kin duyacaklardır. Bunların birkesimi, kapitalist ve zengin olmanın o kadar kolay olmadığını anlıyacak, her geçen gün ağırlaşan hayat şartlarının ezici darbesini duyacak ve bu nedenle büyük burjuvazinin ideolojisine karşı proletaryanın ideolojisine yaklaşacaklardır.

Küçük burjuvaların büyük sermayeye karşı durum almaları da iki yönlüdür. Birincisi, önce de söylediğimiz gibi, gelişmesine karşıdır. Bu yönüyle tutucudur. Açıkça bilindiği üzre, kapitalizmin gelişmesi, küçük burjuvanın geri üretim ilişkilerini tasfiye ederek üretim güçlerini geliştirmesi, ileriye doğru bir adımdır, burjuva devrimidir. Burjuvazi kendi devrimini yaparken, oluşurken, işçi sınıfını da oluşturur. Bu da sosyalist devrim için şartları hazırlayacaktır. Bu nedenle, küçük burjuvaların bu anlamdaki kapitalizm düşmanlığı tutuculuktan, geri üretim ilişkilerini sürdürme çabasından başka birşey değildir.

Küçük burjuvaların, kapitalizmin ezmesine karşı, işçi sınıfı ideolojisine yakınlaşmaları ise ilerici bir tutumdur. Böylece küçük burjuva, kurulacak sosyalist düzende daha mutlu olacağını anlamıştır, sezmiştir. Bu da onu devrimci işçi sınıfıyla işbirliğine yöneltir. Bu işbirliği, işçi sınıfının gücüne, bilinç ve örgütlenme düzeyine bağlıdır.

Tarımda kapitalistleşme başladığı zaman, köylü küçük burjuvalar da aynı durumların içine düşerler.

Küçük burjuvazinin bu çok yanlı eğilimi, yani tutarsızlığı, onun politik mücadelesinde, dünya görüşünde çeşitli biçimlerde yansır. Bu yansımada değişik etkenler rol oynar. Örneğin, köylü ile kentli, aydın ve aydın olmayan küçük burjuva arasında farklılıklar olacaktır.

Küçük burjuvaların kapitalist olma tatlı hâyâlleri, yaşama tarzlarına da yansır. Küçük burjuva, bir aşağılık kompleksi içinde, burjuvaların yaşama tarzına; giyimine, kuşamına, davranış biçimlerine özenir. Modaya uyma, evini düzenleme, eğlenme vs. biçimlerde... Onun politik görüşlerini benimser; bireyciliği, özel girişimi savunur. Onun din hakkındaki yeni görüşünü, laikliği de benimser.

Ama küçük burjuvazinin her kesiminde bu mutlaka böyle olmaz. Küçük burjuvaların, kapitalizmin gelişmesiyle orantılı olarak ona ters düştüklerini de biliyoruz. Bu durum, küçük burjuvazinin bir kesimini, yukardakine ters yönlü bir davranış içine itebilir. Küçük burjuvazinin böyle bir kesimi, gelişen ve kendi çıkarına ters düşen kapitalizme kin bağlar. Daha doğrusu o, kapitalizmin iç yüzünü öyle aydınlıkla bilemediği zaman, bile, kendisini kötü şartlara iten «değişime» karşı çıkar. Değişimin getirdiği yeni dünya görüşünü, değer yargılarını reddeder. Onun yaşama tarzını (giyimini, kuşamını, eğlenme biçimini vs.) de reddeder. Onun politik görüşlerini savunmaz ve onun gibi laik olmaz.

Küçük burjuvazinin, başlıca iki yönde belirlediğimiz davranışı, şüphesiz keskin çizgilerle ortaya çıkmaz. Küçük burjuva tabakalar, şartlara göre çok değişik, çok çelişik tutumlar içine düşer.

Küçük burjuva aydınları, eski egemen sınıfın dünya görüşünden daha çabuk ayrılma şansına sahiptirler. Her egemen sınıf, sömürdüğü, egemen olduğu sınıflara, kitlelere kendi ideolojisini, değer yargılarını benimsetmeye çalışır. Kendi politikasını, kültürünü, ahlâkını, dini inancını geçerli kılar. Burjuvazi güçlendikçe küçük burjuva kitleler de bu yeni sınıfın dünya görüşüyle sarılmağa başlarlar. Küçük burjuva aydınları, okullarda burjuvazinin kültürünü edinir, dünya görüşüyle etkilenirler. Zaten bu aydınların çoğu, burjuvazinin egemenliğindeki devlet mekanizmasında görev alır, bu çarkın işleyişine katılırlar. Bu nedenlerle, küçük burjuva aydınların burjuva dünya görüşünü, politikasını benimsemeleri çok daha kolay ve erkendir.

Oysa yoğun bir biçimde şartlandırılmış cahil köylü kitlelerin, esnaf ve zenaatkâr gibi tabakaların aynı yönde, bu yeni dünya görüşüne vardırılmaları, yeni etki alanı içine sokulmaları güçtür. Zaten kapitalist üretim ilişkilerinin gelişmesinden çokçası bunlar zarar görürler; aydınlar değil.

Şu da varki, proletarya, kapitalizmin doğuşuyla birlikte doğduğundan ve onun gelişmesiyle paralel olarak güçlendiğinden, işçi sınıfı ideolojisi, burjuva ideolojisi karşısında yerini alır ve küçük burjuvaziyi etkiler.

Yukardaki tahlil açısından bakılınca, küçük burjuvazinin ve özellikle - bugün «asker-sivil aydınlar» denilen ve başlıca küçük burjuva menşeli sayılan aydınların tarihimizdeki rolü nedir; ne yapmışlardır?

Osmanlı Devleti içindeki ilk ıslahat hareketlerinden başlayarak, küçük burjuva aydınların, yönetim kadrosundaki küçük burjuva menşeli bürokratların bir kesimi, burjuva dönüşümlerin sözcülüğünü yapmışlardır. Bunda, Osmanlı ülkesinde yeni yeni gelişen ticaret burjuvazi-

BURJUVA ÇİZGİSİ Mİ?

sinin olduğu kadar, dış etkilerin de payı olmuştur. Onlar, aydın küçük burjuvalar olarak, feodal dünya görüşüne karşı çıkmış, dünyayı saran ve kendilerini de pek etkileyen, çekici burjuva yaşama tarzından, toplum düzeninden yana çıkmışlardır. Bu dönemde köylü yığınların, Anadolu kentlerindeki küçük esnaf ve zenaatkârın olan bitenden pek haberi yoktur. Olan İstanbul'da olmaktadır. İstanbul esnafı ise tutucudur, ıslahat hareketlerine karşıdır; feodalizmin dini örgütleriyle eylem birliği içindedir.

1908 hareketinde, küçük burjuva aydınlar içinde ağırlık, batıcı, yani burjuva yanlısı aydınlardadır. Kurtuluş savaşından sonra ise büyük çapta onlardadır.

Kurtuluş Savaşı, toplum yapımızda, sınıflar açısından büyük bir değişim sayılabilir mi? Kurtuluş Savaşının yakın öncesine ve yakın sonrasına bakılacak olursa böyle büyük bir değişim görülmez. Kurtuluş Savası, Anadolu Halklarının, yabancı istilacıya karşı elbirliğiyle verdikleri bir savaştır; bir sınıfın diğer bir sınıfa karşı verdiği bir savaş değildir. Kurtuluş savaşından önceki sınıflar, savaştan sonra da yerli yerlerinde durmaktadırlar. Feodaller dahil, hemen hiçbir zümreye, sınıfa dokunulmamıştır. Ancak, uzun bir tarihi süreç içinde düşünüldüğü zaman, Kurtuluş Savaşı ve yakın sonrası, daha değişik bir anlam kazanmaktadır. Osmanlı Devleti dönemindeki ilk «yenileşme» hareketlerinden başlıyarak günümüze kadar geçen tarihi süreç içinde Burjuvazi, giderek egemenliğini kurmuştur. Bu burjuvazi, büyük çoğunluğuyla bir ticaret burjuvazisidir ve günümüz örneklerine göre geri bir kapitalizmi temsil etmektedir. Ancak bu, onun Türkiye'de egemen olduğu gerçeğini değiştirmez. Burjuvaziyi egemen duruma getiren bu uzun tarihi süreç içinde Kurtuluş Savaşı, kanımca önemli bir dönemeçtir. Bu dönemeçte, burjuva dünya görüşünü benimsemiş bir aydınlar zümresi, devlet mekanizmasını ele geçirmiş; eski üretim ilişkilerinin, toplum düzeninin başkomutanı Padişahı uzaklaştırmış, hilafeti kaldırmış ve toplumu, «muasır medeniyet seviyesine ulaştırmak için» bir seri eylemlere girişmiştir. Yapılan, ya da yapılmak istenen bu bir seri «devrimler», aslında, burjuva yaşama biçimini üst yapıda gerçekleştirmeğe koyulmaktı. Şüphesiz bununla burjuvalaşamazdık ve bununla burjuvalaşılmamıştır.

Bu aydınlar hareketi, toplumların ve sınıfların temel gelişme kanunlarından, adeta habersiz olduğu için, iyi niyetli de olsa girişilen eylemler bekleneni vermemiştir. Yapılan kimi işler, toplumların iç dinamizmleri, gelişme kanunları hesaba katılmadan yapılmak istendikleri için, geri tepmiş, büyük kitlelerde sert tepkiyle karşılanmıştır. Büyük emekçi kitlelerin desteğini kazanma endişesi duyulmadan girişilen ve emekçi kitlelere somutta birşey vermeyen bu «devrimci» eylemler, halkta, aydınlara karşı bir birikim yaratmıştır. Bu birikim, öncelikle feodal tutucu ideoloji tarafından, sonra da emperyalizmle bütünleşen burjuvazi tarafından gayet güzel kullanılmıştır.

Bu dönemde Doğulu ve Batılı feodaller Büyük Millet Meclisinde, adeta babadan kalma bir şekilde, koltuk işgal ederken, Doğulu halkı kazanmak için ciddi bir çaba gösterilmemiştir. Devlet mekanizmasına hakim olan ve kültüre yön veren aydınlar, hakim ulus şövenizmine kapılarak sert ve demokratik olmayan bir tutumu ısrarla sürdürmüşlerdir. Böyle bir şövenizmin sonucu olarak Doğu halkı üzerinde açılan yaralar hâlâ tazedir. Bu şövenizm hâlâ sürmektedir ve onun izlerine, ne yazık ki, sol geçinen birçok kişide de rastlanmaktadır.

Aynı aydınlar kuşağının emekçiler karşısındaki tutumu da pek sempatik olmamıştır. Cumhuriyetin kuruluşundan hemen sonra İstanbul'daki ve yurdun diğer yerlerindeki işçi birliklerinin kapatılması ve uzun yıllar, işçilere parti, hattâ sendika kurma hakkının tanınmaması bunu en iyi göstermektedir.

Kapitalizm sermaye hareketleriyle gelişir. Kapitalizm, feodaliteyi ve diğer ilkel yapıları, ekonomik temelde tasfiye ederek gelişir. Kapitalizm öncesi ideolojiler de ancak öyle yıkılır.

Burjuvazi yönünden, Kurtuluş Savaşı dönemecinin önemi, burjuvaziden yana olmakla kaldı, onu gerçek bir burjuvazi etmeye yetmedi.

Bu dönemde yapılanlar ancak küçük burjuva aydınlarını tatmin etmeye yetti. Ve onun içindir ki, bu dönemi, küçük burjuva aydınları hep hasretle anarlar. Kıravatlı, önemli kişidir bu dönemde..

Burjuvazi açısından bakılınca, 1950 hareketi çok daha önemlidir. Ve büyük burjuvazinin palazlanıp önce DP. de, sonra AP. de rakipsiz bir şekilde başa gelişi 1946 dan sonraya ait bir iştir.

Bir kısım kişiler, bundan önceki döneme devrim, bundan sonraki döneme de karşı devrim dönemi diyorlar. Kimin için devrim? Ve kime «karşı devrim»?. Eğer sözkonusu bir burjuva devrimiyse, burjuvazinin rakipsiz başa geldiği dönem, «asker-sivil aydın» ın teşvik ve desteğine ihtiyaç duymadığı dönem, nasıl oluyor da «karşı devrim» dönemi oluyor? Yoksa 1950 öncesi «devrim», burjuva devriminden daha ileri bir devrim miydi?..

DP. nin ve daha sonraki AP. nin komprador burjuvaziyi ve feodal kalıntıları temsil edişi (aslında CHP. de bunları belli oranlarda temsil ediyor. Eskiden mevcudun tamamını ediyordu..), emperyalizmin yeniden yurdumuza girişi, NATO, ikili anlaşmalar vs. bu durumu değiştirmez. Devrimde göz önüne alınacak temel kıstaslar üretim güçleri ve üretim ilişkileridir. Devrim, üretim güçlerinde, üretim ilişkilerinde büyük bir değişim ve buna bağlı olarak devletin sınıf yapısında büyük bir dönüşümdür.

Yoksa bu «karşı devrim», küçük burjuva ideolojisine karşı bir devrim mi (!) Küçük burjuva tabakalar, kapitalizmin gelişmesine paralel olarak ezilir, sömürülürler. «Paylaşılacak nimetler şimdi daha azdır, bu nedenle asker-sivil aydın zümre de durumundan memnun değildir» denilirken aslında sözkonusu olan da budur. Gerçekten de denge bozulmuştur. Kurtuluş Savaşının şartları içinde, savaştan güçlü çıkan, bu nedenle uzun süre yönetimi elde tutan ve gelir dağılımını kendi yararına etkiliyebilen «asker-sivil aydın», bu dengenin kendi aleyhine bozulduğunu görmüştür. Kıravatlı, artık eski önemli kişi değildir. Bugün proletarya ideolojisine sempati duyuyorsa bu, elbette daha çok bundandır.

Bugün gerçekten de Türkiye için ikinci bir kurtuluş savaşı sözkonusudur. Emperyalizmin yurdumuza girişi 1946 lardan sonraya rastlar. Ancak bu, 1946 öncesi için «devrim», 1946 sonrası için «Karşı devrim» gibi yapay bir ayrım yapmayı haklı kılamaz. Bugün özlenen 46 öncesi şartlarına dönmek değildir. Görevimiz 46 öncesi döneme övgüler düzmek te değildir. Halkımızı (yalnızca küçük burjuva aydınımızı değil) gerçekten bir kurtuluşa götürmek istiyorsak, başlıca «küçük burjuva aydını» için ter dökmekten vazgeçip eylemimizin ağırlık noktasını tutarlı devrimci sınıf ve tabakalara indirmeliyiz.

Emekçi halka bu kadar ters düşüşümüzün, onunla olumlu bir diyalog kuramayışımızın tek sorumlusu emperyalizm ve işbirlikçileri değildir. Bunda, küçük burjuva aydını çizgisini devrim çizgisi diye yutturmaya kalkanların da epey payı vardır.

«Bay Himmer tarafından savunulan, kapitalist toplumda tarımın kapitalist-olmayan evrimi teorisi, özünde, burjuva profesörlerinin büyük bir çoğunluğunun, burjuva demokratlarının ve dünyanın her yerinde işçi hareketinde yer alan oportünistlerin, yani burjuva demokratlarının bu en son çeşidinin teorisidir.» Lenin-Toprak Meseleleri-

TÜRKİYE TARIMINDA KAPİTALİZM:

Tarımda Kapitalizmin Gelişimi ve Pazarlama Oranı

GENE HATA

«Milli demokratik devrim» tezini savunanların bir kanadı son zamanlarda Türkiye tarımının yapısını «yarı-feodal» diye nitelemekten vazgeçerek, EMEK dergisinin çıkış bildirisinde ortaya koyduğu «Kapitalizmin Türkiye tarımında da hakim üretim ilişkisi olduğu, feodal ve yarı-feodal ilişkilerin nisbi öneminin bir hayli küçük bulunduğu ve çok yaygın olan küçük meta üretiminin kapitalizmin ilkel sömürü biçimlerine tabi olduğu» gerçeğini kabul etmişlerdir. (Proleter devrimci aydınlık, sayı 1-15 te çıkar Korkut Boratav'ın yazısının bu dergiyi bağladığını varsayıyoruz) Diğer kanadın ise, bu konuda genellikle olduğu gigi, çok belirgin ve kesin bir görüşü olduğunu gözleyememize rağmen, henüz «yarı-feodal» formülünden vazgeçmediğini -hiç olmazsa M. Erdost'un yazılarının bu gurubu bağladığı oranda-söyleyebiliriz. Böylece bir kanat eski yanlış değerlendirmesinde direnirken, öteki kanat da «milli demokratik devrimi hedef almak için ülkede emperyalizmin varlığı ve üst yapıdaki bazı feodal kalıntılar (ki bunlar en ileri kapitalist ülkelerde bile vardır) yeterli şartlardır, ülkede tarımda yarı-feodal ilişkiler hakim olması da bu iş gereklidir» diyerek eskisinden daha büyük yeni bir hata yapmaktadır.

Oysa milli demokratik devrim için «yarı-feodal» bir tarımsal üretim yapısının zorunlu bir şart olduğunu, bir yandan emperyalizme karşı mücadele verilirken (devrimin milli yanı), diğer yandan da onun içeride en çok dayandığı ve ittifak ettiği sınıf olan feodallerle mücadele edileceğini (devrimin demokratik yanı) Mao'nun «Yeni Demokrasi» sinde açıkca okuyoruz. Buradan çıkan sonuç şudur: Mücadele, emperyalizme ve onun içerde en çok dayandığı sınıfa karşı aynı anda verilen iki yönlü bir mücadele olacaktır. Türkiye'de sözü edilen bu sınıf ise, «yeni aydınlıkçı» ların da kabul ettiği gibi feodal beyler değil burjuvazidir. İşte bundan ötürü sosyalist mücadelenin temel karekteri anti-emperyalist ve anti-kapitalisttir, önümüzdeki devrim aşaması «sosyalist devrim» dir.

TARIMDA KAPİTALİZMİN GELİŞMESİNİN GÖSTERGELERİ

Türkiyede tarımda 1950 lerden itibaren başlıyan makinalaşma sürecinin hem nicelikce düşük olduğu hem de toplumu derinden etkilemediği iddia edilmektedir (bkz. M. Erdost, aydınlık s. 16) Bu iddia gerçeklere tamamen ters düşmektedir. Aşağıdaki tabloda makinalaşmanın hiçte yavaş ve etkisiz olmadığını açıkca görebilmekteyiz.

Çift hayvanları sayısındaki çok düşük bir artışa karşılık (% 3.5 sadece), **traktör sayısı,** aynı dönemde (1950-1968) dört kattan da fazla artarak, 1968 de 85 bini geçmiştir. **Traktörle işlenen arazi** oranındaki artış da aynı ölçüde hızlı olmuştur. 1948 den önce % 1 bile olmayan bu oran 1968 de % 26.6 gibi arazinin işleniş biçiminde ve dolayısıyle, üretim ilişkilerinde önemli niteliksel değişiklikler yaratacak bir hadde ulaşmıştır. **Kredi ve kimyevi gübre kullanımındaki** artışlarda bunlara paraleldir. Ayrıca, bu girdilerin kullanımlarındaki tekelci durumun, onların üretim ilişkileri üzerinde yapacakları tesiri artırıcı yönde bir etkide bulunduğu da unutulmamalıdır.

Bunlar tarımda kapitalist gelişmenin yavaş değil aksine bir hayli hızlı olduğunu (nicelik olarak) göstermektedir. Bu niceliksel değişmenin toplumu temelinden etkilemediği iddiası ise gene yukardaki Tabloda görüldüğü üzere yanlıştır. Görüldüğü gibi 1935-1950 yılları arasında (yani 15 yılda) kırsal nüfus oranı sadece *% 1.5 puan azaldığı halde 1950 den* 1955 e beş yılda % 4 puan azalmıştır. 1950 den itibaren başlayan bu hızlı şehirleşme sonucu kırsal nüfus oranı 1965 de % 65.6 ya düşmüştür. Lenin; **«burjuva ve küçük burjuva iktisatçıları, çoğu zaman, nüfusun köylük bölgelerden göç etmesi ile küçük üretimin mahvı arasındaki apaçık bağlantıyı görmeyi bile reddederler.»** diyor (Toprak Meseleleri s.113).

MAKİNENİN ETKİLERİ : TEKELLEŞME ve MÜLKSÜZLEŞME :

Makinanın başlıca etkileri şunlar olmuştur: 1 — işletme büyüklüğü artmıştır. 2 — mülk arazi nisbeti düşmüştür, 3 — kira ve ortakçılıkla tutulan arazi nisbeti artmıştır, 4 — kiracılık ve ortakçılıkla başkalarına verilen arazinin büyük kısmı az topraklı aileler tarafından verilir hale gelmiştir, 5 — küçük ve büyük mülklerin sayısında orta mülklerin aleyhine artış olmuştur (uçlara doğru yığılma-tetelleşme), 6 — makina bir taraftan küçük mülk sahiplerini mülksüzleştirerek, diğer yandan da emek yerine ikame olarak tarımda geniş yığınları topraktan koparmış, devamlı ve geçici işçi miktarlarını artırmış ve büyük bir şehirleşme hareketi yaratmıştır.

Şimdi bunları rakamlarla görmeğe çalışalım:

SBF'nin 1954 de yaptırdığı bir ankete göre **1948-52** yılları arasında ortalama işletme büyüklüğü % 31 artmıştır. **(Türkiye'de Zirai Makinalaşma, s.96)** Bu büyüme, bir yandan makina sahibi köylü zenginlerin köyün ortak merasını zorla ekmesi şeklinde olurken; diğer yandan da küçük mülklerin, sahiplerinin elinden ya parayla satın alınarak ya da kiralanarak veya ortakçılıkla alınması şeklinde olmaktadır. Söz konusu ankete göre, aynı yıllar arasında, arazi satın alan ailelerin yüzdesi itibariyle, satınalınan arazinin % 85 i ayni köyden % 15 i ayrı köyden alınmıştır. Gene satınalınan arazinin % 77 si tamamen veya kısmen işlenen % 23 ü hiç işlenmiyen arazidir. Bu % 77 lik tamamen veya kısmen işlenen arazinin, daha önce, % 64 ünün sahibi tarafından, % 24 ünün kiracısı tarafından, % 12 sinin ortakçı tarafından işletilmekte olduğunu görüyoruz (s. 98-100) Demek ki makina sahipleri, büyük ölçüde, aynı köydeki küçük mülkleri (ki bunların çoğu sahibince işletilmektedir) satın alarak veya kiracı ve ortakçısını çıkararak topraktan koparmışlardır.

TABLO 1

	1945	1950	1955	1960	1965	1968
Çift hayvan sayısı (000)	2.287	2.495	2.564	2.648	2.674	2.582
Traktör	1.156	16.585	40.282	42.136	54.668	85.475
Traktörle işlenilen alan (%)	0.7	8.5	14.4	13.6	17.2	26.6
Ziraat Bankası toplam Zirai kredisi (mil. Tl)	120.0	412.2	1.554.3	2.392.1	3.492.2	—
Kullanılan kimyevi gübre (bin ton)	—	42.1	138.1	107.3	819.9	1.538.0**
Kırsal nüfus oranı (%) *	75.1	75.0	71.2	67.8	65.6	—

(*) 1935 de bu oran % 76.5 tur.
(**) bu rakam 1967 ye aittir.

Kaynak: DİE, Tarım İstatistik özetleri ve Genel Nüfus Sayımları

Gene aynı ankete göre, işlenen arazi içinde mülk arazinin oranı azalmakta, kiracılık ve ortakçılıkla tutulan arazinin oranı ise artmaktadır. 1948 de işlenen arazinin % 87 si mülk arazi, % 6 sı kira ile tutulan arazi ve geri kalan % 7 si ise ortakçılıkla tutulan arazidir. 1952 de makinalaşma sonucu, mülk arazi oranı % 74'e düşmüş, kiracılıkla tutulan arazi % 14'e ortakçılıkla tutulan arazi oranı da % 12 ye çıkmıştır. **Demek ki, makina sahipleri bir yandan küçük mülkleri kiracılık ve ortakçılıkla ele geçirmekte, diğer yandan da gene küçük mülk araziyi satın almaktadırlar.** Nitekim, makinalaşmanın bu özelliğini **Lenin**, Toprak Meselelerinde (s.114) «**Toprak sahiplerinin oranındaki azalma ve kiracı çiftçilerin oranındaki artışın, küçük üretimin mahvı ve ortadan kaldırılması demek olduğu...**» nu belirterek açıkça ortaya koymaktadır.

Tekelleşmenin belirtilerini 1950 ve 1963 Ziraat Sayımlarını karşılaştırarak da görebiliriz. 1950 de **1 parça** toprağa sahip ailelerin oranı toplam çiftçi aileler içinde % 5,46 iken 1963 de bu oran % 9.6 ya çıkmıştır. **10 parça**'dan fazla toprağa sahip ailelerin toplama oranı ise % 22.40 dan % 24.78 e yükselmiştir. Orta işletmelerin (1 ilâ 10 parça arasında toprağa sahip aileler) oranı ise bu iki uç lehine küçülmüştür. Zira 1952 anketine göre, 1-20 dönüm arasında toprak işleten ailelerin toplama oranı % 30.6 dır. Oysa 1963 sayımında bu oran % 40.91 e yükselmiştir. Şüphesiz ki, küçük ailelerin ellerindeki toprak miktarının azalmasında miras yolu ile bölünmenin de etkisi vardır ama asıl etkenin makina olduğu iddia edilebilir kanısındayız.

Ortakçılık ve kiracılıktaki artış, Lenin'in belirttiği gibi, mülksüzleştirme ile özdeştir ve makinalaşma ile birlikte artar. 1963 sayımına göre; ortakçılık, kiracılık ve diğer şekillerde başkalarına verilen toplam arazinin büyük bir kısmının

TABLO 2

İşletme büyüklüğü	Kiracılık, ortakçılık ve diğer şekillerde başkalarına verilen arazi %	veren aileler %
1-100 dönüm	77.26	88.72
101-500 dönüm	12.66	10.25
500 ve daha yukarı	6.65	0.98
Toprağının tamamını sayılan şekillerde başkalarına veren büyük işletmeler	3.43	0.05
TOPLAM	100.00	100.00

küçük işletmeler tarafından verildiği Tablo 2 de görülmektedir. Orta işletmeler de beraber alınırsa bu tür arazinin % 90 nın, işletme büyüklüğü 500 dönümden aşağı olan ve bu tür ailelerin % 99 nu oluşturan küçük ve orta işletmelerce verildiği, büyük işletmelerin ne kadar önemsiz kaldığını tablodan açıkça görüyoruz.

Eğer bizdeki ortakçılık ve kiracılık yarı-feodal ilişki niteliğinde olsa idi Tablo 2 dekinin **tersinin** olması gerekecekti, yani kiracılık ve ortakçılığa verilen toprakların büyük kısmının büyük toprak sahipleri tarafından verilmesi gerekecekti. Oysa durum tersinedir ve büyük ölçüde söz konusu ilişki feodal ya da yarı-feodal nitelikten uzaktır.

PAZARLAMA ORANI : HANGİ YÜZDE—ON

Türkiyede tarımın yapısını «yarı-feodal» diye niteleyenler «... temel üretim olan buğdayın ancak onda-birinin meta olarak üretildiğini ve bunun da hakim kapitalist üretim olamıyacağını» tesbit etmiş bulunuyorlar. (Bkz. Erdost, Aydınlık, s.13,sh.40) Bu korkunç bir yanlıştır ve şüphesiz ki **pazarlama oranı** gibi kapitalizmin en önemli göstergelerinden biri böyle yanlış hesaplandığı için de varılan sonuç (yarı-feodalite) da bu ölçüde yanlış olacaktır.

Daha 1937 lerde, Birinci Köy ve Zirai Kalkınma Kongresi Raporundan o yılın buğdayının kullanımının şöyle tesbit edildiğini görüyoruz: 600 bin ton tohumluk (% 20), 700 bin ton şehir ve kasaba tüketimi (% 23), 100 bin ton ihraç edilen (% 3.3) ve 1.600 bin ton da (53.7) köy tüketimidir. Toplam üretim 3.000 bin ton. Ve köy tüketiminin de ne kadarının pazardan sağlandığı bu raporda hesaplanamamış. Tohumluk buğdayı toplamdan çıkarıp yeniden yüzdelersek (Çünkü bu çiftçilerin kullandığı girdidir ve «pazardan alıkonmuş kendi tüketimi için üretilmiş ürün» niteliğinde değildir.) köy tüketiminin % 66.8, ihracatı % 4.1 ve şehir ve kasaba tüketiminide % 29.1 buluruz. Köy tüketiminin hepsinin kendilerince üretildiği düşünülürse bile (ki bunun böyle olamıyacağını aşağıda göreceğiz.) pazar için üretim oranı % 33.2 (29.1 + % 4.1) bulunuyor. Yani 1970 de (33 yıl sonrasının Türkiyesinde) M. Erdost'un bulduğu ve devrim stratejisini dayandırdığı oranın 3.5 katı kadar bir oran.

Şimdi bu oranı 1963 tarım sayımına dayanarak biz hesaplıyalım:

1963 tarım sayımına göre, buğday üretiminin % 17.6 sı (işletme büyüklüğü 1-50 dönüm arasında olan) çiftçi ailelerin % 57.06 sı, % 53.74 nü (işletme büyüklüğü 50-500) ailelerin % 42.17 si, % 15.19 nu ailelerin (işletme büyüklüğü 500 den fazla) % 0.77 si ve geri kalan % 8.9 nuda devlet çiftlikleri yapmaktadır.

Gene 1963 de buğday üretimi 10 milyon ton ve nüfus, 20 köy 10 şehir olmak üzere, yaklaşık olarak 30 milyondur. Tohumluk miktarını gene % 20 olarak ayıralım. Geriye kalan 8 milyon ton adam başına 267 kilogram eder. Şehir ve köyde buğday tüketimini aynı sayarsak (şehirdeki buğdaydan üretilen gıda mallarının çeşitliliği köydeki fazla ekmek tüketimini telafi edeceğini varsayalım) Bu-

NURİ YILDIRIM

nun 2.67 milyon tonu şehir, 5.33 milyon tonuda köyde tüketilir. Böylece daha başlangıçta şehir tüketiminin oranı 1/3 olmuş olur. Şimdi buna birde ürettiği buğday tüketimine yetmeyen küçük köylü işletmelerinin (ailelerin) satın aldıkları payı ekleyelim: 20 milyon köylü nüfusu 1963 tarım sayımına göre bölersek (burada ailelerin dağılımı nüfusun dağılımı olarak alınıyor.) 7.74 milyonu elli dönümden yukarı arazi işletenler (tohumluk kısmı dışarıda bırakırsak 8 milyon ton buğdayın 6.627 milyon tonunu bu gurup ve devlet çiftlikleri üretmektedir.) ve geri kalan 12.26 milyonu da 50 dönümden aşağı arazi işletenlerle hiç arazisi olmayanlardır. (Bu gurupta geri kalan 1.373 milyon ton buğday üretmektedir) Nüfus başına 267 kg. buğday tüketildiğine göre 7.74 milyonluk kısım 2.07 milyon ton, 12.26 milyonluk kısım ise 3.26 milyon ton buğday tüketecektir. Böyle olunca, birinci gurup tüketim fazlası olan 4.557 milyon ton buğdayı satacak, ikinci gurup köylüler ise tüketimleri için noksan olan 1.890 milyon ton buğdayı bu guruptan satın alacaktır. Birinci gurubun sattığı buğdayın geri kalan 2.670 milyon tonu da 10 milyonluk şehir nüfusu tarafından satın alınacaktır. **Böylece satın alınan buğdayın toplama (tohumluk hariç) oranı % 56.9 çıkacaktır. Bunun % 23.6.** sı yukarıdaki ikinci gurup yani az topraklı ya da hiç toprağı olmayan köylü aileler tarafından satın alınacak (burada (50 dönümden aşağı toprak işleyen ailelerin buğday satın alacağını farzediyoruz) ve geri kalan % 33.3 ünü de şehirli nüfus satın alacaktır.

Az topraklı ya da topraksızların satın aldıkları % 23.6 lık kısmın bir kısmı pazar ilişkileri içinde değil de yarı-feodal ilişkiler içinde elde ediliyor olabilir. (toprak sahibinin arazisinde buğday karşılığı çalışarak vs. şeklinde). Bu yüzden bu % 23.6 oranını biraz düşürmek gerekebilir. Fakat yarı-yarıya düşürsek bile gene görüldüğü üzere pazarlama oranı % 45-50 arasında çıkmaktadır. Bu, M. Erdost'un % 10 luk oranının 4,5-5 mislidir. Kaldı ki, sadece şehirsel nüfusun tükettiği % 33.3 lük oran bile bu % 10 dan çok yüksektir.

Şehir ve köyde buğday tüketiminin eşit olamıyacağı iddiasının ortaya atılabileceğini düşünerek, kişi başına şehirdeki tüketimin köydekinin % 75 i olacağını ferzedip yukarıdaki metotla ayrı bir hesaplama daya yaptık ve bu sefer pazarlama oranını % 51 bulduk.

M. Erdost'un % 10 luk oranı o kadar düşük bir orandır ki, neredeyse sadece Toprak Mahsulleri Ofisinin satın

→

aldığı buğday oranı kadardır. 1954-1966 yılları arasında Ofisin destek alışlarının toplam buğday miktarına oranı % 7 dir. eğer toplam miktardan % 20 tohumluk çıkar ve sonra oranlarsak % 8.75 eder (T.M.O. Raporları). (Yukarıdaki hesaplamada 1963 yılı buğdayla ilgili dış ticaret sıfır farzedilmiştir. Ayrıca tohumlüp ekim zamanında girdi olarak kullanmasını bizimki gibi bir kapitalizmde normal karşılıyoruz. Yoksa örneğin Kanada'da bu böyle olmayabilir. Yani çiftçi tüm ürettiği buğdayı satıp, tohumluğu ekim zamanı tekrar alabilir.)

Tarımsal ürünlerin % 20 sinin üstünde bir oranını oluşturan sanayi ürünlerinin % 100 ne yakın kısmının ve hayvansal ürünlerin büyük bir kısmını oluşturan et üretiminin gene **çok büyük bir kısmının** pazarlandığı da dikkate alınırsa, Türkiye tarımında kapitalizmin önemli bir göstergesi olarak **pazarlama** oranının bir hayli yüksek olduğu ortaya çıkar. (1963 yılında toplamı 475 bin ton olan et üretiminin sadece belediye mezbahalarında kesilen miktarı «sırf bu kanalla pazara sürülen» 178 bin ton yani % 37,5 luk kısmıdır-DİE, Zirai İstatistik Özetleri-)

Dış pazarlama oranına bakalım: 1963 yılında tarımda yaratılan toplam hasıla yaklaşık olarak 25 Milyon TL. dır ve o yıl tarımsal ürünlerin toplam ihracat değeri ise 2.802 Milyar TL. dır. yani dünya pazarlarına sürülen kısım % 11.2 etmektedir. (İstatistik Yıllıkları)

SONUÇ

En çok tüketime yönelik bir ürün olan buğday da bile pazarlama oranı ½ civarında çıkmaktadır. Tarımsal ürünlerin **onda-bir**'inden daha büyük kısmı dış piyasalara sürülmektedir. Mevsimlik ve devamlı olmak üzere önemli miktarda tarım işçisi mevcuttur. Küçük üreticilerin topraktan kopması ve işgücünün şehre itilmesi başta olmak üzere makinanın yukarıda saydığımız bir sürü önemli toplumsal etkilerini Türkiye tarımında açıkça izliyebilmekteyiz. Tüm bu verilerin ışığında bugün. Türkiye tarımında hakim üretim ilişkisinin **«kapitalizm»** olduğu çok rahatlıkla iddia edilir kanısındayız. Asıl güç olan, bunun aksini ispat etmektir. Bir ülkenin herhangi bir bölgesinde rastlanılan üretim ilişkileri, o ülkedeki hakim üretim şekliyle uyuşmayabilir. Bu çok **«olağan»** bir şeydir, asıl **«olağan-olmayan»** şey bir ülkenin her bölgesinde tıpatıp benzer, aynı kategoriye dahil üretim ilişkisi arama zihniyetidir. Nitekim 1910 A.B.D. Tarım sayımlarını değerlendiren Lenin (Toprak Meselelerinde), büyük kısmı zenci olmak üzere, nüfusun % 31 ini içeren ve toplam tarımsal ürünlerin % 34.5 ini üreten «Güney Bölgesi» nde bırakınız «yarı-feodal» ilişkileri, büyük ölçüde «yarı-köle» ilişkilerin hakim olduğuna dikkati çeker, ama buradan 1910 da Amerikan tarımındaki hakim üretim şeklinin «kapitalizm» olduğu sonucuna varmamazlık etmez. Ve bizdeki yarı-feodal» eller gibi sömürünün hakim şekli «pre-kapitalisttir» demez.

ULUSLARARASI SERMAYENİN TÜRKİYELİ İŞÇİLER ÜZERİNDE GİRİŞTİĞİ YENİ OYUNLAR

Münih 3 Nisan 70

ÖZCAN SAĞLAM

Kendi ekonomik gelişme hızlarını sürdürebilmek ve işgücü arzının daralmasıyla tehlikeye düşen artı değeri kurtarmak amacıyla geri bırakılmış ülkelerden işgücü ithal eden kapitalist avrupa ülkeleri getirdikleri işçilerin emeğini sömürmekten öte şimdi de yeni oyunlarla, özellikle Türkiyeli işçilerin biriktirdikleri üçbeş kuruşu da ellerinden almaya doğru gitmektedirler.

Bilindiği gibi Türk Hükümeti son yıllarda Türkiyeli işçilerin dışarda biriktirdiği dövizlerin yurda girmesini sağlamak amacıyla çeşitli girişimler yapmış, bunda kısmen başarılı olmuştur. Bu yönde alınan tedbirler arasında oto ithalinin gittikçe zorlaştırılması, işçi dövizine prim verilmesi gösterilebilir. Bu politikanın giderek, şimdiye kadar süren Türkiye'ye mal getirme eğilimini yavaşlatacağını ve Türk işçilerinin tüketimini düşürerek, kendi kârlarını azaltacağını gören -özellikle Alman- kapitalistleri hiç olmazsa biriken paraların Türk kapitali olarak Türkiye'ye girmesini önlemek ve onu kendi ellerinde baskı aracı yapmak için yeni oyunlara girişmişlerdir.

Bu yöndeki ilk oyun, Türkiyeli işçilere büyük yatırım fonlarının (Investment Fonds) hisse senetlerini satma şeklinde ortaya çıkmıştır. Başında Alman Hür Demokrat Partisi'nin (FDP) eski başkanı Erich Mende'nin bulunduğu IOS (Investors Overseas Services) şirketi bulmakta zorluk çekmediği bir Türk iş adamının yardımıyla ilk kez Frankfurt'ta başarılı bir atılım yapmıştır.

Bu satışları Batı Alman Radyosunun Türkçe yayınlarında da Türkiyeli işçilere duyurmasını beceren IOS'e karşı, - batı avrupa kapitalistlerine sıkı sıkıya bağlı Demirel Hükümeti hiç bir şey yapamıyacağını anlayınca ancak WDR'e (Batı Alman Radyosu) elçiliği yoluyla «böyle bir reklâmı nasıl yaparsınız?» şeklinde bir itiraz mektubu göndermiştir.

Bilindiği gibi Demirel hükümeti şimdiye kadar, Türkiyeli işçilerin dövizlerini «sizi de sermayedar yapıyoruz» parolasıyla Türk burjuvazisine peşkeş çeken kapkaçcı şirketleri konsoloslukları vasıtasıyla desteklemekteydi. Hatta daha da ileri giden AP. Hükümeti Augsburg'da kurulan «Azimkâr» şirketi örneğinde olduğu gibi, konsolosların kendilerinin böyle şirketler kurmasını sağlamaktaydı.

Güttüğü politikanın batı avrupa kapitalizmiyle çelişki içine düştüğünü gören Demirel şimdi ne yapacağını şaşırmıştır.

Oyunun ilginç bir yönü ise Hürriyet Holding'in de Frankfurt'taki Türk iş adamı vasıtasıyla bu işe karışması ve kendine bir pay çıkarmak istemesidir.

Şimdiye kadarki gelişme incelendiğinde bu oyunun şöyle devamı beklenmelidir.

1) Alman Hükümeti enflâsyonist gidişi önlemek amacıyla yatırımları kısıcı tedbirler almıştır. Bu koşullar içinde toplanacak bu paraların ancak yine Türkiye'de yatırılması beklenebilir.

2) Türkiye küçük burjuvazisinin üst kesimlerinin biriktirdiği paralara göz diken fakat umduğunu bulamıyan Holding'ler ergeç Türkiye'de ortak arayacak bu şirketin ortaklığını kapmak için yarışacaklardır. Hürriyet bu alanda ilk atılımı yapmıştır.

3) Demirel Hükümeti'nin tedbirleriyle Türkiye'ye küçük parçalar halinde bir baskı aracı olmadan girmesi ve döviz ihtiyacını gidererek iktidarını sağlamlaştırması beklenen bu kapital, şimdi bir dev şirketin elinde, ağır şartlarla ve bir kısmı malzeme şeklinde Türkiye'ye gelecektir. Yine Türkiye çıkarlarının aleyhine şirketin bütün kârları dışarıya çıkacaktır.

Bu oyunun arkasındaki politik amaç kanımızca şudur :

Batı avrupa kapitalizmi son zamanlarda çok açık veren Demirel hükümeti yerine daha sağlam (AP - CHP) koalisyonu gibi bir burjuva iktidarı özlemektedir. Bu açıdan Demirel hükümetini zayıflatıcı girişimlerden kaçınmamaktadır.

Son yıllarda Türkiye'ye yapılan kapitalist ülkelerin «yardımları» ve yatırımları azalmış buna karşılık sosyalist ülkelerin yardımları artmıştır. Kapitalist ülkeler bu gelişmeyi endişe ile izlemektedirler. Bu gelişmeyi kendi kısır imkânları ile önliyemiyeceğini gören Avrupa kapitalistleri hiç olmazsa dengeyi sağlamış gibi görünmek için Türkiyeli işçilerin emeğini kendi yardımları imiş gibi Türkiye'ye getirmek istemektedirler. BU ŞEKİLDE TÜRKİYELİLERİN ÖZ EMEĞİ YİNE TÜRKİYE'Yİ SÖMÜRMEK İÇİN KULLANILACAKTIR.

Kapitalizmin bu en yeni iğrenç oyunu karşısında özellikle Avrupa'daki Türkiye sosyalistlerine düşen görev, Türkiyeli işçiler arasında geniş bir kampanya açarak bu oyunu ortaya sermek ve işçilerimizin hisse senetleri almasını önlemektir.

KÖY ENSTİTÜLERİ VE FAŞİZM

İçeriği ve amaçları üzerinde yapılan son yılların tartışmalarında öne sürülen kimi iddialara göre köy enstitüleri;

1 — Faşist tek parti rejiminin bekçiliğini öngören kurumlardır,
2 — Kemalist ideolojinin dayanaklarıdır,
3 — Sosyalist Türkiye özleminin kurumlarıdır.

Öteki iddiaları başka bir yazıda ele almak üzere 1'inci iddiayı burada inceleyelim :

FEYZULLAH ERTUĞRUL

Bu iddiaya göre köy enstitüleri Hitler Almanyası tarafından tehdit *olunan bir dünya ortamında ve bu ortamdan oldukça esin*lendiği, etkilendiği görülen tek partili Cumhuriyet Türkiyesi'nde kurulmuşlardır. Onun için, amaçları ve içeriğiyl efaşizm özentilerini yansıtan kurumlar olmaktan öte bir şey değildirler. Nitekim köy enstitülü **öğretmenler** köyü ve köylüyü **«değiştirme»** değil, tam tersine, *faşist tek parti yönetimine itaata memur durumda* ***«tutma»*** *mücadelesi* yapmışlardır. Tonguç'un da dileği budur ve hatta bir Prusya subayı Hitler rejimine ne kadar itaatlıysa, Tonguç da faşist C.H.P. yönetimine o derece angajedir...

«Bozkırdaki Çekirdek» romanıyla Kemal Tahir'in çevresinde beliren bu görüşe göre özetle, C.H.P. faşisttir, o halde onun kurduğu köy enstitüleri de faşizmin bekçiliğine adanmış kurumlardır.

Faşizm nedir?

Temel niteliğiyle faşizm, kendi kendine yetersizlik ya da güvensizlik hallerinde kapitalizmin gizliden ya da açıktan zorbalığıdır. Yani kapitalizmin (tabiî ayni zamanda emperyalizmin), aletinden başka bir şey değildir. Başka bir deyişle gizlilik ya da açıklık derecesi ne olursa olsun, faşizmin, kapitalizmden ya da emperyalizmden bağımsız, kendine özgü bir doktrini ya da ideolojisi yoktur. Onun görevi, yetersiz ve kendine güvensiz kapitalizmin yada emperyalizmin gelişmesini, ayakta durmasını sağlamaktır. Bu görevini liberal bir politik düzende yapamaz. Bunun yerine **şovenistlik, ırkçılık, dincilik sosyalizm düşmanlığı** ile ve buna benzer yöntemlerle yığınların kapitalist-emperyalist sömürüyü görüp bilmelerini önleyen bir ütopya ortamının politik zorba düzenini kurar. Bu niteliğinin tutarlı bir sonucu olarak, sınıf gerçeğini ve mücadelesini reddeder, «kapitalist sınıfın da devletin otoritesi içinde eriyip gittiği, kamu kudretinin ekonomik kuvvetleri de bir düzene bağladığı» palavrasını savurur.

C.H.P. yönetimi ile köy enstitüleri uygulamalarında faşizmin bu genel niteliğinin belirtileri var mıdır?

Önce C.H.P.'nin durumuna kısaca bir göz atalım :

Lâyiklik ilkesine bağlılığını bildiğimiz o zamanki C.H.P.'nin, 1948 yılına kadar dincilik yaptığı söylenemez. Ama sadece dinci olmamak, faşist olmamaya yetmez. Öte yandan ayni C.H.P., Türkiye toplumunun sınıfsal ve etnik gerçeklerini hiç bir zaman kabul etmemiş ve bunun bir sonucu olarak da sosyalizmin Türkiye'de gelişmesine tarihi boyunca köstek vurmuştur. Aşağıdaki olaylar bunu doğrulayan olgulardır :

1923 yılında : «İşçi saltanatından açıktan açığa bahsettikleri» gerekçesiyle «Hıyaneti Vataniye Kanunu gereğince Aydınlık Grubundan 20 kişi tutuklanmıştır. Tokat milletvekili Nazım Bey ve arkadaşları Yeşil Ordu olayı ile ilgili görülmüşler ve komünistlik suçlamalarıyla İstiklâl Mahkemesi'nde yargılanmışlardır.

1925 yılında : Takriri Sükûn Kanunu'na dayanılarak Aydınlık ve Orak-Çekiç dergileri kapatılmış, 38 solcu tutuklanarak İstiklâl Mahkemesi'nce cezalandırılmışlardır. Aynı olayla ilgili bulunan Nâzım Hikmet, Şefik Hüsnü, Hasan Ali Ediz, yurt dışına kaçmak zorunda kalmışlardır.

1926 yılında : Sol akımları boğmada biraz daha niteliğiyle Türk Ceza Kanunu kabul edilmiştir. (Bu kanun 1889 tarihli İtalyan Ceza Kanunu'ndan aktarılmıştır ve ne de olsa pek sert değildir.)

1927 yılında : İçlerinde Şefik Hüsnü, Şevket Süreyya, Hikmet Kıvılcımlı ve Vedat Nedim Tör'ün de bulundukları 89 kişi gizli bir «Türkiye Komünist Partisi» kurdukları gerekçesiyle cezalandırılmışlardır.

1930 - 1931 yıllarında : Bildiri dağıtmış olmaları gerekçesiyle bir çok solcu tutuklanmış ve cezalandırılmışlardır.

1935 yılında : C.H.P. Kurultayı'nda, özellikle Recep Peker'in sözcülüğüyle sınıf gerçeğinin tartışılmasının reddinden ve «otoriter devlet türü» nden yana ısrarlı çabalarda bulunulmuştur.

1936 yılında : Türk Ceza Kanunu bu kez 1930 tarihli faşist İtalyan Ceza Kanunu'na göre değiştirilmiş ve özellikle «cebir» kullanımına dayanan sınıf mücadelesini, mevcut düzenin değiştirilmesi amacıyla cemiyetler kurulmasını yasaklıyan 141, 142'nci maddeler bu Kanuna ilk kez eklenmiştir.

1938 yılında : Nazım Hikmet, Hikmet Kıvılcımlı, Kemal Tahir ve A. Kadir'le ilgili (bilinen) Harp Okulu Olayları olmuş, olaylarda «cebir unsuru» olmadığından, adı geçenleri cezalandırmaya yetmemesi nedeniyle 141 ve 142'nci maddelerdeki «cebir unsuru» hükmü kaldırılmıştır.

1946 yılında : 141 ve 142'nci maddeler, çok partili düzene demokrasi görünümü vermek amacıyla sınıf partilerinin kurulmasına yarayacak, ama «kökü dışarda», «yabancı aleti» olan cemiyet ve partileri yasaklayacak biçimde yeniden değiştirilmiştir. Bunun üzerine «İleri Gençler Birliği», «Türkiye Sosyalist İşçi Partisi», «Türkiye İşçi ve Çiftçi Partisi», «Türkiye Emekli ve Köylü Partisi» gibi solcu dernek ve partiler kapatılmıştır.

1949 yılında : Kapatılan bu dernek ve parti yöneticilerinin 1948'de beraat etmeleri üzerine, 141 ve 142'nci maddeler yetersiz görülmüş ve yeniden daha da ağırlaştırılmıştır.

Layiklik ilkesine bağlılığı bilinen C.H.P., hacca gideceklere döviz tahsis etmiş ve ilk okullara din dersi koymuş olmakla, 1948'de *faşizmin başka bir ögesi olan dinciliği de içeriğine almanın ilk adımı*nı atmıştır. Bunu izleyen 1949 yılında, imam-hatip okullarını ve İlâhiyat Fakültesi'ni açmıştır. 1950'de de, din adamlarının yönetimini Diyanet İşleri Bakanlığı'na bağlayarak dinsel özlemleri örgütlemiş, kurumlaştırmıştır.

Görülüyor ki, C.H.P.'ye yöneltilen faşistlik suçlamaları boşuna değildir ve Kemal Tahir de dahil, bu suçlamaları yapanları tümüyle doğrulayan olaylar tek parti döneminde bol bol vardır. Şüphesiz ki sosyalizme karşı yürütülen bu faşist uygulamaların temel nedeni, faşizmin doğasına uygun olarak, kendine güveni ve yeterliği olmayan Türkiye kapitalizmini geliştirme ve de olabildiği kadar ayakta tutma azmidir. Bu nedenle yukarıda sıraladığımız faşist uygulamalarla, bu uygulamaların nedeni olan kapitalist gelişme süreci arasındaki paralelliği de burada göstermek gerekiyor. Türkiye'nin bu döneme rastlayan kapitalistleşme süreci kısaca şöyledir :

Çeşitli konuşmalarında göze çarpan ve devletin ekonomik amaçlarını ifade eden Atatürk'ün şu sözleri, C.H.P. yönetiminin ekonomik temeliyle ilgili işaretlerdir : «halkımızın tüccar sınıfını zengin edebilmek», «tüccara emniyet etmek», «kesin zaruret olmadıkça piyasalara karışmamak», «biraz parası olanlara düşman olmamak», «milyarderlerin yetişmesine çalışmak».

Belli ki, C.H.P. yönetiminin temel amacı özel sektörcülüğü ya da kapitalist ekonomiyi geliştirmek, ayakta tutmaktır. C.H.P. bu amacını gerçekleştirmek üzere 1923 - 1931 yılları arasında **«liberal» ekonomi,**

1932-1939 yılları içinde de **«müdahaleci» (devletçi) ekonomi** yolunu izlemiştir. Birinci dönemin nirengi noktalarında yapılanlar şunlardır :

1923 yılında : Özel sektörcülüğü resmen başlatan İzmir İktisat Kongresi toplanmıştır.

1924 yılında : «Çokluk Anadolu tüccarının katılmasıyla» ve «yerli sanayiinin finanse edilmesi» amacıyla Türkiye-İş Bankası kurulmuştur.

1927 yılında : «Sanayi alanındaki özel girişimlere ve maden işletmelerine geniş ayrıcalıklar bağışlayan» Teşviki Sanayi Kanunu kabul edilmiştir.

İkinci döneme, liberal ekonomi politikası ile kapitalizmin gelişmesine imkân olmadığı kanısı ile girilmiştir. Bu dönemde «devlet baba», hâlâ kimilerinin sandıkları gibi işçilerin, köylülerin değil, egemen ticaret burjuvazisinin, toprak ağalarının «baba» sıdır. Çünkü bu dönemin niteliğini belirleyen, devlet eliyle kapitalist yetiştirme politikasıdır. Nitekim devlet müdahaleciliğine dayanan bu dönemde, geçen liberal döneme oranla özel sermaye yüzde 86,37 artmıştır. Ayrıca, özel firma sayısının yüzde 23,34 oranında azalmış olması da dikkate değer. Bu durum, sermayenin hızla tekelleşmesi süresi içinde bulunulduğunu gösterir.

1939-1945 yıllarını içeren «savaş ekonomisi» döneminde ise, biraz daha güçlenen özel sektörcülüğün üzerindeki devlet müdahaleciliğinin hafifletildiğini görüyoruz. 1945-1950 döneminde ise, yerli kapitalizmle yabancı kapitalizm (emperyalizm), açıktan işbirliğine giriyorlar ve Türkiye'de kapitalist üretim ilişkilerini biraz daha palazlandırıyorlar.

Yerli kapitalizmin, en sonunda emperyalizmi işbirliğine çağırmak zorunda kalmış olmasına dek uzanan sürecin bu kadarıyla bile belirtilmiş olması, bizdeki kapitalist gelişmenin yetersizlik ve güvensizliğini ortaya koyuyor. Böyle bir kapitalizmin palazlanmasını engelliyeceğine şüphe olmayan sosyalist gelişmelerden korkulması, bunun sonucunda faşist uygulamalara girişilmesi, yani C.H.P.'nin faşizan bir parti niteliğinde bulunması ise, eşyanın doğasına uygundur. Ancak, köy enstitülerinin içeriğini ve amaçlarını salt onu kuran C.H.P. iktidarının faşist niteliğine bakarak değerlendiremeyiz. C.H.P., köy enstitülerini, özellikle köylü yurttaşların faşist devlet otoritesine «hürmet» etmelerine yarasın diye kurmuş olabilir. Ama C.H.P.'nin salt okur-yazar oranını arttırma yoluyla bu amacına ulaşma yanılgısında bulunduğu da bir gerçektir. Bunun içindir ki C.H.P. iktidarı köy enstitülerine sadece okuma-yazma seferberliği açısından bakmış ve önem vermiştir. Yoksa köy enstitülerinin faşist içerikli kurumlar olmasına canla başla çalışırdı. Oysa C.H.P.'nin köy enstitüleri üzerinde böyle bir çabası görülmemiştir. (Bu görüşümüz, faşist jurnalciliklerin uç vermesi ve enstitülerin kapatılmaya başlanması tarihi olan 1946 yılına kadarki dönem içindir.)

Köy enstitülerinin eğitim ortamını belirleyen; iş, yardımlaşma, serbest tartışma, klasiklerin okunması, halkoyunları oynanması gibi çalışmalardır. Bunlarsa, faşizmle hiç bir ilgisi olmadıktan başka, tam tersine sosyalizme açık etkinlik yöntemleridir. Köy enstitülerine, bu niteliğini, salt okuma-yazma seferberliği anlamına gelen **«ilköğretim seferberliği»** tutkusundaki C.H.P. değil, Türkiye toplumunun tarihsel koşullarının itici gücünü temsil eden Tonguç kazandırmıştır. Hem de C.H.P. iktidarının yarattığı faşizm ortamında. Denilebilir ki, asıl köy kaynağından beslenmiş olmalarıdır köy enstitülerinin devrimci özünü belirleyen. Bu görüşe de itiraz edilemez. Ancak, tıpkı köy enstitüleri gibi emekçi çocuklarını okutmakta olan İmam-Hatip okullarının ters durumu, köy enstitülerinin devrimci içeriğini belirleyen Tonguç'un rolünün ve üstün değerinin anlaşılmasında bir kıyaslama olanağı vermektedir. İşte Tonguç'un büyüklüğü, faşizm ortamına rağmen, köy enstitülerini, köy çocuklarını faşizmin aracı olmaktan kurtarabilmiş olmasındadır.

Başta Bozkırdaki Çekirdek romanının yazarı olmak üzere, köy enstitülerine faşistlik damgası vurmaya yeltenenler, bu kurumlarda faşizmin belirtisi değerinde kanıtlar göstermelidirler. Örneğin köy enstitülerinde ırkçılığın, dinciliğin ve sosyalizm düşmanlığının simgeleri olabilecek etkinlik örnekleri vermelidirler. Aksi takdirde, sol gösterip sağ vuran», kişiler oldukları suçlamasından kendilerini kurtaramayacaklardır.

Şunu da belirtelim ki, köy enstitülü öğretmenlerin büyük çoğunluğunun, C.H.P.'nin faşist niteliğini halen de farkedememiş oldukları görüşü de iddiamızı çürütemez. Çünkü faşizmi tanıyamamak ve ona karşı kesin siyasal tercihlerde bulunamamak, faşist olmak, faşizmin militanı olmak demek deyildir. Olsa olsa, en azından, sosyalizme kapalı olmamak demektir. Kaldı ki, enstitü kuşağından olan öğretmenlerin, işçi sınıfı ideolojisinin teorik ve pratik ürünleriyle temasa geçmekte oldukça geç kalmış olmaları gibi bir talihsizlikleri de vardır.

Başka bir nokta da şu : Köy enstitüleri, «komünist yuvaları» suçlamalarıyla kapatılmıştır. Enstitülerin «antikomünist yuvaları» olduğu anlamınada gelebilen faşistlik yakıştırmalarının bu gerçekle çelişmiş olmasına ne denecek? Yani köy enstitüleri hem faşist yuvaları olacak hem de faşistler tarafından kapatılmış olacak. Bu nasıl olur?

Enstitülü öğretmenlerin tutucu değil, mevcut düzeni sarsıcı olduklarını kanıtlayan yığınla anıyı Hürrem Arman'ın yeni çıkan kitabında okuyabiliriz.

Öte yandan, Hitler Almanya'sıyla Musolini İtalyası'nın yenilgisi yıllarında kapatılmaya başlanmış olmaları da köy enstitülerine yöneltilen faşistlik suçlamalarını doğrulamaz. Çünkü ortalığa dehşet saçan Alman nazizminin son bulmuş olmasına rağmen, Türkiye'de faşizm, Amerikan emperyalizminin de desteğiyle demokrasi örtüsü altında bundan sonra da sürdürülmüştür. Köy enstitüleri 2'nci Dünya Savaşı sonunda faşizm korkusunun ortadan kalkmış olması ile değil, tam tersine, faşist yönetimin dileklerine ters düşen niteliğinin anlaşılması olması sonucunda kapatılmışlardır. Denilebilir ki C.H.P. iktidarı, eğitim kurumlarının da faşizm hesabına kullanılabileceği gerçeğini kendi köy enstitüleri tecrübesiyle öğrenmiş, bunun içindir ki bir yandan köy enstitülerini kapatırken, öte yandan faşizm hesabına imam-hatip okullarını açmıştır.

Son sözümüzü diyoruz : Köy enstitüleri ülkücülüğünde olanlar ve onlardan kimilerince yönetilen örgütler, faşizmin kapitalizme ve emperyalizme bağlı bu niteliği bilmek göstermek, öğretmek yükümündedirler. Söz konusu enstitülü öğretmenlerden de olabildiği kadarını emperyalizme ve kapitalizme karşı etkili bir mücadeleye yöneltme görevini içeren böyle bir atılımı sürüncemede koyanlar ve hele popülizm ya da kemalizm ütopyacılığına satanlar, bir gün tarih önünde mahkûm olmaktan kendilerini kurtaramıyacaklardır.

KAYNAKLAR : Çetin Özek. **100 Soruda Türkiye'de Gerici Akımlar**, Gerçek Yayınevi, İstanbul 1968, **141-142**, Ararat Yayınevi, İstanbul 1968, **Direnen Faşizm**, İzlem Yayınları, İstanbul 1966.

Kurthan Fişek, **Türkiye'de Kapitalizmin Gelişmesi ve İşçi Sınıfı**, Doğan Yayınları, Ankara 1969.

Hürrem Arman, **Piramidin Tabanı**, İş Matbaacılık ve Ticaret, Ankara 1969.

Engin Tonguç, **Devrim Açısından Köy Enstitüleri ve Tonguç**, ANT Yayınları, İstanbul 1970.

— BİRİNCİ CİLT —

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ SAYI

1 — Emperyalizmin Türkiye'deki amaçları - Sadun Aren
2 — İktisadi bunalım derinleşiyor
3 — Sosyalizm mi mosyalizm mi - Çetin Altan
4 — Mikrofon savaşı
5 — Sosyalist Partide teorik eğitim sorunu - TİP Ankara il eğitim bürosu
6 — Tös'ün devrimci yolu - F. Ertuğrul
7 — Sosyalist potansiyelden sosyalist güce - Emek
8 — Türkiye'de sosyalizm tartışmaları - Mehmet Selik
9 — 1 Mayıs işçi bayramı
10 — Sendikacılarımızın sorumlulukları - Şaban Erik
11 — Öğretmen Duyşeri - Erdal Öz
12 — Önce neleri okumalı - Kenan Somer

İKİNCİ SAYI

1 — Seçimler Karşısında Parti - Emek
2 — İktidar yolunda büyük oyunlar
3 — Propaganda ve sosyalist bilinç - Adil Özkol
4 — Anayasayı sosyalistçe korumak - Mümtaz Soysal
5 — Sosyalist harekette küçük burjuva etkenler - Behice Boran
6 — 30 kuruşluk zammı işçi sınıfının iktidarı mı? - Ruhi Ardaş
7 — Sosyalist partide teşkilâtlanma meselesi - Emek
8 — Sosyalizm ve etnik mesele - Sait Çiltaş
9 — Türkiye'de sosyalizm tartışmaları (Ara tabakalar veya ara tabakalar = Devlet Teorisi) Mehmet Selik
10 — De gaulle gitti burjuvazi ayakta
11 — Teşkilatlanma meselesi ve Lenin - Kenan Somer
12 — İttifaksızlar dünyası -Cem Eroğul

ÜÇÜNCÜ SAYI

1 — 27 mayısın yıl dönümünde - Anayasa - Siyasal güçler ve son bunalım
2 — Eylemin değerlendirilmesi ve birlikte üye eğitimi
3 — «Dayaklı Grev» ve amerika - Şaban Erik
4 — Sosyalist planlamada yeni gelişmeler
5 — Gençlik hareketleri ve sosyalizm - Hüseyin Ergün
6 — Almanya'daki işçi ve gençlerden mektup
7 — Homurdanan latin amerika karşısında nixon - Cem Eroğul
8 — Türkiye'de sosyalizm tartışmaları - Mehmet Selik
9 — Demokratik devrim meselesi ve Lenin - K. Somer
10 — İki taktik'i okurken - K. Somer

DÖRDÜNCÜ SAYI

1 — Fırsatlar tükenmez - S. Aren
2 — Odalar birliği kavgası «Ekim» değil, «Hekim» seçimi - Kurthan Fişek
3 — Bürokrasi üzerine tartışmalar - Behice Boran
4 — Tiyatro kimin yanında - S. Günay Akarsu
5 — Türkiye işçi partisi programının düşünce yapısı - Cem Eroğul
6 — Kaçıncı para bunalımı - Atilla Sönmez
7 — Türkiye'de sosyalizm tartışmaları - Mehmet Selik
8 — Gerçekleri ters görmeyelim - Metin Bilgen
9 — Marksist ilkeleri nerede bulacağız - Louis Althusser - K. Somer

BEŞİNCİ SAYI

1 — Devrim, devrimci hareketler ve parti - Sadun Aren
2 — Kuyuya atılan taş, - Kurthan Fişek
3 — Bürokratlar bir sınıf mıdır - Behice Boran
4 — Komünist partiler konferansı - Cem Eroğul
5 — Sendikacılar kavgası - Şaban Erik
6 — Marksist ilkeleri nerede bulacağız? - Louis Althusser
7 — Türkiye'de sosyalizm tartışmaları - Mehmet Selik
8 — Devlet, Devrim ve Lenin - K. Somer

ALTINCI SAYI

1 — İktidarın baskı çabaları - Sadun Aren
2 — Kırat dizginlerden şikayetçi - Adil Özkol
3 — Sosyalizm için gençlik - Yalçın Küçük - Hüseyin Ergün
4 — Bürokratların çelişmeli durumu - Behice Boran
5 — Tarımda feodal üretim ilişkileri - Feodal kalıntılar ve basit meta üretimi - Korkut Boratav
6 — Sosyalizm tartışmaları - Devrim ve karşı devrim - Mehmet Selik
7 — Devrim teorisi ve Mao - Kenan Somer
8 — Siyasi bir Dien Bien Fu - Cem Eroğul
9 — İkili anlaşmalar yada «üs yok tesis var»
10 — Seçim ve sosyalistler - Hüseyin Ergün

YEDİNCİ SAYI

1 — Azılan sağ karşısında, dağınık sol - Behice Boran
2 — Devrimci öğretmenler birleşiniz - Y. Ziya Bahadınlı
3 — Memurlar ve iktidarlar - Adil Özkol
4 — Sosyalist devrimi nasıl tanımlamalı - K. Somer
5 — Yeni çarklar - M. Kutlay
6 — Sosyalizm tartışmaları - Devrim karşı devrim - M. Selik
7 — Çin komünist partisinin dokuzuncu kongresi ? Cem Eroğul

SEKİZİNCİ SAYI

1 — Karar teşkilta bırakılmalıdır - Emek
2 — Sermaye saldırıyor
3 — Görünüşe aldanmayın - Emek
4 — Nixon'un asya gezisi - Cem Eroğul
5 — Avcıoğlu : teorisiz bir devrimci - Ertan Cengiz
6 — Sosyalizm tartışmaları - Devrim ve karşı devrim - Mehmet Selik
7 — Emperyalizmin iki görevi - M. Kutlay
8 — Tös ve sosyalizm - F. Ertuğrul

DOKUZUNCU SAYI

1 — Seçimlerde çalışmak görevdir - Sadun Aren
2 — İşgaller grevler ve ötesi - Şaban Erik
3 — Seçimler, sosyalizm ve parti - Behice Boran
4 — 24 Ağustos ve «büyükü çırakları» - K. Fişek
5 — Sosyalizm tartışmaları, devrim ve karşı devrim M. Selik
6 — İttifak dışı ülkelerin belgrad danışma toplantısı - Cem Eroğul
7 — Bütün ülkelerin burjuvaları elele - M. Kutlay
8 — Seçime giderken - Metin Bilgen

ONUNCU SAYI

1 — Sapmalar açık seçik beliriyor - Behice Boran
2 — Kutsal İttifak - K. Fişek
3 — Halkalrın uyanışı önlenemez - Sait Çiltaş
4 — Gelir dağılımı - (Korkut Boratav) - Nejat Erder
5 — Milli Kurtuluş : Ama Nasıl - K. E.
7 — Emperyalizmin ideolojik saldırısı - Cem Eroğul
8 — Biralar, papatyalar ve anti-emperyalizm - M. Kutlay

ONBİRİNCİ SAYI

1 — Ho Şi Minh
2 — Ters yönde politikaya giren sendikacılar - Şaban Erik
3 — «Sosyalizmle mücadele derneği» ve bir miting, bir toplantı
4 — Bilirkişiler ve Tck'nun 142 inci maddesi - Uğur Mumcu
5 — Türkiye İşçi Partisi sahipsiz değildir - Emek
6 — Sosyalizm tartışmaları - Devrim ve karşı devrim - Mehmet Selik
7 — Bağımsızlık uğruna bağımsızlığı tehlikiye sokulan ülke - Romanya Cem Eroğul
8 — Emperyalizmin Orduları - M. Kutlay

ONİKİNCİ SAYI

1 — Sosyalistler iş başına - Emek
2 — CHP seçim bildirgesi, ütopya 1969 - Kurthan Fişek
3 — Sosyalist devrim ve ihtilal - Kenan Somer
4 — AP seçim beyannamesi - Hedef Anayasa - Adil Özkol
5 — Emperyalizmin «beyin» harekatı - M. Kutlay
6 — «Sayılmayız parmak ile tükenmeyiz kırmak ile»

ONÜÇÜNCÜ SAYI

1 — Seçim yenilgisi ve ötesi - Sadun Aren
2 — Dinci ideolojinin gelişme çizgisi ve sınıfsal anlamı - Taner Timur
3 — Batı almanyada burjuvazi at değiştiriyor - Cem Eroğul
4 — Burjuvazinin iç tepişmesi işçi hareketlerini güçlendiriyor - Kurthan Fişek
5 — Sosyalizm tartışmaları - Devrim ve karşı devrim - Mehmet Selik
6 — Küçük burjuvazinin gençlik örgütü - DGF
7 — Çin devriminin yirminci yıl dönümü
8 — Emperyalizmin müttefikleri - M. Kutlay
9 — Emek'in yankıları

ONDÖRDÜNCÜ SAYI

1 — İşte mesele işte çözüm - Emek
2 — İnönü «demokrasi havarisi» - Şaban Erik
3 — Egemen hukuk anayasa ve tutuklama Uğur Mumcu
4 — Sapmaların iflası
5 — Demirel'in kapısında bekleyen üç mesele - Sadun Aren
6 — Özel sektörcülük bir darbe yedi
7 — «Türkiye'ye özgü soyalizm»
8 — Amerikan emperyalizminin uzak doğudaki kalesi japonya - Cem Eroğul
9 — C.İ.A. nedir - Cem Eroğul

ONBEŞİNCİ SAYI

1 — Teşkilat da ayaklandı
2 — Kuyu başındaki ayak oyunları - Adil Özkol
3 — Siyasi rejimimiz ve «gerici parlementarizm» - Taner Timur
4 — Büyük burjuvazinin eylem programı - Kurthan Fişek
5 — Böylesine sosyalizm - Behice Boran
6 — Divitçioğlu ve üstyapı tahlillerinin sınırları - Atilla Sönmez
7 — Marksist program ve devlet teorisi - Tosun Kaya
8 — Geri bıraktırılmış türkiye - M. Kutlay
9 — Demokratik devrimciler kime hizmet ediyorlar - Muharrak Kılıç

ONALTINCI SAYI

1 — Aybar ve etlikleri - Şaban Erik
2 — Emperyalist sömürünün bir göstergesi dış ticaret - S. Özkol
3 — «Devrim» ve devrim - M. Kutlay
4 — Sosyalist parti yönetimi - Behice Boran
5 — Çankaya kongresi
6 — Lübnan dar boğazlara sürükleniyor
7 — My Lai köyü katliamı emperyalizmin hünerleri
8 — Sayın Mehmet Ali Aybar - Yaşar Saygıner

ONYEDİNCİ SAYI

1 — Türkiye İşçi partisinin karşılaştığı tehlikeler - Behice Boran
2 — Parti yıkıcılarına fırsat verilmeyecek - Emek
3 — Karar tasarısı
4 — Küçük buruva ideolojisine hayır - S. Özkol
5 — Emperyalizmle mücadele - M. Kutlay
6 — Ota sik ve çekoslavak sosyalizmi - Benjamin Page
7 — Sosyalist devrim üzerine - K. Somer
8 — Helsinki silahsızlanma görüşmeleri - Cem Eroğul
9 — Sosyalist arnavutluk yirmibeş yaşında

ONSEKİZİNCİ SAYI

1 — İlerici birikimler gerici koalisyonlar - Adil Özkol
2 — Proleter devrimcilerinden seçmeler - Yalçın Küçük
3 — Bu kan kurumaz - Uğur Mumcu
4 — Demirel'in lafları - Şaban Erik
5 — Geri bıraktırılmış ülkelerde milli burjuva sınıfı - Sedat Özkol
6 — Ota sik ve çekoslavak sosyalizmi - Benjamin Page
7 — Türk - Sovyet ilişkileri - Cem Eroğul

ONDOKUZUNCU SAYI

1 — Devrim Stratejisi
2 — Merkez yürütme kurulu bildirisi
3 — Kongreler
4 — Varan 4
5 — Yıldız'ın mesajı
6 — Öğretmen boykotu ve ötesi - F. Ertuğrul
7 — Resmi istatistiklere göre imalat sanayiinde artı değer oranı - Kenan Somer
8 — Emperyalizm ve libya - Sedat Özkol

YİRMİNCİ SAYI

1 — Açıklığa doğru - Kenan Somer
2 — Türkiye'ye giren yabancı sermayede monopolleşme - Sedat Özkol
3 — Türkiye İşçi Partisinin niteliği üzerine - Behice Boran
4 — Büyük ticaret burjuvazisi ittifaklarını yenileyecek mi - Kurthan Fişek
5 — Kapitalist düzende işsizlik sorunu - Sedat Özkol
6 — Sosyalist Küba - Cem Eroğul
7 — Memur yürüyüşü ve düşündürdükleri
8 — Zonguldak kongresi

YİRMİBİRİNCİ SAYI

1 — 1970 Bütçesi üzerine - Sadun Aren
2 — ikili anlaşmalar meselesi - Behice Boran
3 — Geri bırakılmış ülkelerde sermayenin tekelci yapısı - Sedat Özkol
4 — Sosyalist Mücadelenin özü - M. Kutlay
5 — Türkiyede yabancı sermaye - Atilla Sönmez
6 — Sosyalist gençlik örgütünün kuruluşu üzerine - Nihat Akseymen
7 — Chrysler İşçileri direniyor

YİRMİİKİNCİ SAYI

1 — Hükümet buhranı ve ötesi - Sadun Aren
2 — Gelecek bizimdir.
3 — İtiraz - Kenan Somer
4 — Kır atın ya huyundan ya suyundan - Uğur Mumcu
5 — Türkiye İşçi Partisi 9 yaşında - Behice Boran
6 — Türkiye tarımında dışa bağımlı kapitalist gelişmeler - Sedat Özkol
7 — Din eğitimi ve toplumumuz - Cem Eroğul
8 — Emperyalist sömürünün yöntemleri üzerine - Nuri Yıldırım

YİRMİÜÇÜNCÜ SAYI

1 — İktisadi gelişme ve sosyalizm - Sadun Aren
2 — Sosyalist devrim mücadelesinin gündemindeki sorun : durum değerlendirmesi Zeki Kılıç
3 — Likidatörler nasıl çalışıyor - Mehmet Umur
4 — Yaşasın Şadi Baba
5 — Değişen emperyalizme karşı sosyalist devrim tek çözüm yoludur. - M. Kutlay
6 — Karl Marx - M. Selik
7 — Tartışmaların neresindeyiz - Behice Boran
8 — Vietnam ağının laos düğümü - Cem Eroğul
9 — Uzlaşıcıları tanıyalım - Nihat Akseymen

YİRMİDÖRDÜNCÜ SAYI

1 — Hükümet Buhranı
2 — İlerici gençlik yalnız değildir
3 — Demokratik mücadelede yeni pürüzler
4 — Sosyalist devrim mücadelesinin gündemindeki sorun : Durum değerlendirmesi (2) Zeki Kılıç
5 — Sosyalist devlet ve sosyal demokrat eleştiri - Kurthan Fişek
6 — Kamboçya'da sağcı darbe - Cem Eroğul
7 — Amacımız sosyalist iktidardır - Tip yenimahalle ilçesi kongre kararı
8 — Tartışmaların neresindeyiz - Behice Boran

YİRMİBEŞİNCİ SAYI

1 — Faşistlerin planını bozalım
2 — MDD, emperyalizmin bir oyunudur birleşelim bu oyunu bozalım
3 — Yaşasın yarının sosyalist Türkiyesi
4 — Hareketimizin acil görevleri Lenin - Çev : Nihat Akseymen
5 — Lenin : Burjuva demokratik devrim sosyalist devrim - Taner Timur
6 — Lenin ve bürokrasi - Kurthan Fişek
7 — Açık bir mesele nasıl bulandırılıyor - Lenin - Çev : Cem Eroğul
8 — Baca Temircisi V.D. Bonch Bruyvich

YİRMİALTINCI SAYI

1 — Durum Değerlendirmesi (3) - Zeki Kılıç -
2 — Millî Demokratik Devrim, Sosyalist Devrim ve Türkiye; Bir Kör Gidiş - Metin Çulhaoğlu -
3 — EMEK ikili Yayına Geçiyor.
4 — Doğudaki Faşist Teröre Karşı Birleşelim!
5 — «Devrim» mi, Küçük Burjuva Çizgisi mi? - Kemal Burkay -
6 — Türkiye Tarımında Kapitalizm - Nuri Yıldırım -
7 — Uluslararası Sermayenin Türkiyeli İşçiler Üzerinde Giriştiği Yeni Oyunlar - Özcan Sağlam -
8 — Köy Enstitüleri ve Faşizm - Feyzullah Ertuğrul
9 — Birinci Cilt: İçindekiler.

EMEK * Onbeş Günlük Sosyalist Gazete Sahibi : Şaban ERİK * Yazı İşleri Müdürü Nurettin PİRİM * Yıl : 1 - Sayı : 26 - Fiyatı : 150 Kuruş - 27 Nisan 1970

Yönetim Yeri : Süleyman Sırrı Sokak 2/8 Yenişehir / ANKARA - Tel 17 27 59 * P.K. 276 Bakanlıklar/ANKAR * Abone Şartları : 13 Sayı : 12,5 TL., 26 Sayı : 25,— TL., 52 Sayı : 50,— TL. İLAN : Santimi 25,— TL. Yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir. Küçük yayın ilânları kelimesi 75 Kuruştur.

İstanbul Temsilciliği : S. Günay AKARSU Nuruosmaniye Cad. Benice Han - Cağaloğlu İstanbul * Telefon : 26 29 64 * İmzir Temsilciliği : Güner ELİÇİN, Akgerman Han 404 İZMİR * Tel : 29 986 * İstanbul Dağıtımı : Fuat BÜTE, Ankara Caddesi 8 İstanbul * Tel : 27 89 49 * Dizgi ve Baskı : Baylan Basım ve Ciltevi